

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiæ

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Liber Secundus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](#)

non debet tribui auxilium extraordinarium. Exemplum elegans est in l. i. §. illud 16. ibi: Si potest alias heres ad suum perconire, non esse honorariam hanc actionem tribuendam. Si is qui testamento liber esse jussus erit. Exceptio (1) est, nisi contra diversos detur ordinarium & extraordinarium remedium. Sic enim cum pupillo (verbi gratia) vel minori diversa contra diversos competunt remedia, l. 2. C. si tut. vel cur. intervenit, adeo electio minori competit, ut etiam adversus ipsam electionem restituatur, l. ult. C. diit. tit. Scottan. b. pag. 180. vid. Cujac. ad lib. 48. Pauli ad diit. in l. 18. & vicinae. & seqq de danni infest. p. 709. & 110. (2) Monent alii generalius: regulam hanc accipiendoam esse de remedii

subordinatis; non de coordinatis, ut in l. ult. de priv. delit. Sic licet dolus sit pro possesso, & Rei vindicatio detur ei qui dolo possidere desit: l. qui petitorio 36. in fin. princip. de Rei vendic. Nihilominus tamen adversus specialem dolum alienantis datur restitutio. l. un. C. de alienat. judic. mut. caus. fact. vid. Wesenb. in parat. C. in quibus causis in integr. restit.

VI.

Non negligentibus subvenitur, sed necessitate rerum impeditis, l. Non enim 16. ff. Ex quibus causis major, sicut nec iis qui lucrandi causa ex alterius poena vel damno auxilium sibi impartiri desiderant, l. sciendum 18. d. r.

FINIS LIBRI PRIMI.

Cætera ad hanc literam A. pertinentia B. Lector inveniet infra in Calce totius Operis, quia Augmentum paulo tardius elaboratum fuit.

LIBER SECUNDUS.

CAP. I.
Balbutire.

Vi balbutit, articulatè loqui posse censetur, l. 15. C. de testim. junct. l. 16. C. eod. ubi Jas. n. 2. Hinc est, quod balbutiens recte testamentum condar sine scriptura, recte stipuletur, tutor fiat, & omnia ea gerat, quæ sine expressione verborum fieri nequeant. Add. Carpz. p. 3. conf. 5. def. 2.

CAP. II.
De Bannitis, Banno.

Axioma I.

Bannitus durante banno non potest aliquid alienare de bonis suis. Paul. Fusc. singular. Jur. lit. B. n. 6.

II.

Bannitus tenetur solvere collectas. Bart. in l. inter quos. §. damni. ff. de damn. inf. ubi DD. Dec. consil. 156.

III.

Bannitus amittit omnem successionem etiam legitimam in illo loco ubi bannitus est. De cian. consil. 64. vol. 3. n. 40. & consil. 80.

IV.

Bannum dicitur sententia interlocutoria non autem definitiva. Aret. in l. qui à Latron. n. 7. ff. de testim. unde Bannitus intermissam innocentiae probationem postea docere potest. Mys. 2. obs. 88. & injuste baniens tenetur bannito de damnis omnibus. Viv. decisi. 255. dib. 2.

V.

Bannum unius civitatis seu provinciae non extenditur ad alias Civitas vel provincias Wehn.

obs. pract. verb. Acht. nec bannitus in alieno territorio capi potest. Socin. in L. 1. ff. de acquir. poss.

VI.

Banna sunt fructus jurisdictionis. Capyc. de ciss. 27. n. 30.

CAP. III.
De Bastardis.

Axioma I.

Bastardi non retinent agnationem, nec non men familiæ merentur & indigni omni beneficio dicuntur Dec. Vol. 2. consil. 472. unde non possunt portare arma domus. Marcus Mant. Vol. 1. Consil. 62. n. 7.

II.

Bastardos posse esse Doctores asserti Fusc. sing. gal. Jur. lit. B. n. 18. ubi scribit: exemplum patet in multis bastardo Doctoribus, sine quibus utrumque jus nostrum esset obscurum, ut de Bartola, Johanne, Andreæ, Jafone, & aliis infinitis. non enim est impedienda dignitas ejus qui nihil commisit. l. spuri in pr. ff. de decurion.

CAP. IV.
De Bello.

Vid. Rubr. Necesitas. Arma. Hostis.

Axioma I.

Ex bellis civilibus & nomina & materia variiorum onerū nascuntur, l. i. in princ. C. de Cad. toll. imò bellum causa primarum calamitatum humani generis est. Bald. in l. 1. col. 1. C. de serv. fug. perditio animæ & corporis. Bald. ad l. i. C. de cad. toll. Hinc etiam pax iniqua bello justissimo est preferenda. Carpz. cum alleg. ad L. Reg. cap. 4. f. 6. t. 1. n. 11. cum quod horum calamitas introducit,

ducit, pacis sospira queat lenitas, d. l. i. pr. c. i.
caus. 34. q. i. in pr. unde omnia prius tentanda,
quam ad arma procedatur. Hinc Carolus V. Im-
perator, cum Legatum Venetum quidam ad eum
detulisset, quod tarditatem & lenitudinem ejus
culpasset, prudentissime, nihil inde offensus, re-
spondisse legitur; nunquam mundum à bellis
quievit & respiratur, si ea celeritate, quā
res & causa plerisque postulant, bella statim
moventur. David Chytraeus in orat. de vit. &
morte Car. V.

II.

Bellum temere suscipiendum non est, prae-
teritum Christianis, quibus bellum permisum
non est, nisi justum & legitimum, Gail. 2. O. 52.
n. 3. Ventura de Valent. Litig. lib. 1.
c. 3. n. 39. alias latrocinium est, non bellum. He-
rodot. lib. 1. Bellum autem justum est, quod pro-
recta ad Deum religione & pro subiectorum
pariter libertate gerendum suscipitur, Nov. 78.
cap. 4. in fin. Qvod tamen ita verum est, si infi-
deles non quiete vivant, secus si nullo modo
Christianos homines & fideles Dei offendant, /
Christianis 6. C. de pagan. c. dispar. 11. caus. 23.
quæst. 8. c. Judei. s. extr. de Jud. c. qui syncem. 3.
dis. 45. vid. Carpz. cum alleg. ad Leg. Reg. c. 4. scđt.
6. n. 16. & seqq. nec enim bellum modus est tol-
lenda sc̄ifuræ Thuan. in prefat. his. Item ju-
stum est bellum, quod necessarium & defensio-
nis causa suscipitur, Carpz. ad L. Reg. c. 4. scđt.
18. & seqq. & singulariter etiam pro religionis
defensione Carpz. d. c. 4. s. 6. quod denique pro
recuperandis rebus ablatis geritur, c. 1. 2. caus. 23.
q. 2. l. qvire restituere 68. de R. V. Nov. 30. c. 11. s. fin.
Rec. de anno 1521. s. Und als wir 29. Rec. de an-
no 1565. Nach obgesetztem 12. & Rec. de anno
1576. wir haben auch 105. Nunquam verò legitimi-
ma belli causa sola Imperii amplificatio, licet
sub prætextu religionis fiat. Vid. Carpz. Ad L.
Reg. c. 4. scđt. s. & 6. n. 10.

III.

Quocunq; jura privatus persequitur in judi-
cio, ea princeps persequitur bello. nam ubi de-
finunt actiones, ibi incipit bellum, causa ergo
belli iusta non est cupiditas extendendi imperii,
meritus vicinae potentiae; sed defensio vita, reli-
gionis, regionis &c. Perez. in Cod. ut armor. us.
n. 18. seqq.

IV.

Bellum dicitur casus fortuitus, l. in rebus 18.
ff. commod. imo & incogitatus, unde generali
concessione immunitatis, non venit immunitas,
ab oneribus belli, quia immunitas non ex-
tentur ad accidentalia, secundum communem
opinione Alex. consil. 28. n. 8. lib. 1. &
consil. 107. col. pen. lib. 3.

V.

Tempore belli factum dicitur, quod paulo
ante vel post factum, Bald. c. 1. col. 2. de pac. ten.
Dd. comm. in l. s. mulier. ff. solut. marri. l. Pe-
dius. 4. ff. de incend. ruin. nauf. Tiraq. in tr. de
retrali. conv. s. l. gl. 5. n. 2. imo & in materia
poenali belli tempus sub se comprehendit tem-
pus treuga, textus in cap. significavit n. de Jud.
text. in c. 2. s. vasalli. qui fendi dare possit.

Limitatur dupliciter Felin. in cap. significavit
i. extr. de Jud. in pr. ubi vid. & agendum hac
de re amplius in formulis.

VI.

Quicunque non habet maiestatem ille nec
potest bellum gerere. Non igitur Consules aut
principes inferiores arma movere posunt, illi
enim Judicem habent ad componenda dissidia:
neque alii priuati, qui si arma moverint, rei cri-
minis lese maiestatis sunt, semper enim in illis
injusta belli causa presumitur. Quia verò cum
Latronibus nullum bellum est, l. 118. de V. S.
nec hi Dominium rerum captarum acquirunt,
nec captivitatis nec pothiminii jus habent l. 19.
l. 24. de captiv. Judices contra eos arma licite
moveant, magis enim est executio jurisdictionis
quā verum bellum. Perez. in Cod. ut armor.
rum usus. n. 15. 16. 17.

VII.

Tantum in bello spectat ad privatū capi-
tentem, quantum princeps belligans permisit.
quia principi bellum geritur, & ipse pro operā
militibus litpendia solvit.

VIII.

Bellum prius debet denunciari & hostis dif-
fidari, alias agitur proditione. Jas. in §. 15. Inst.
de action. vid. Grot. de J. B. & P. L. 3. c. 3. §. 11.

IX.

In bello justo capta statim fiunt capientum
eaque in foro conscientia retinere licet. Jas. in
L. 1. col. 3. ff. de A. P.

X.

In expeditione militari ab omnibus Exerci-
tui annona & res necessaria advehenda sunt,
nec ullum dignitas, egestas, privilegium vel spe-
ciale rescriptum relevat. Perez. C. de qvib. mu-
ner. vel prestat. n. 1. seqq.

XI.

In principiis expeditione cessat immunitas,
qvam quis habet à Contributionibus bellicis
& omnibus servitiis. Brunnem. Comm. C. de
qvib. mun. vel. prestat. XII.

In bello justo militare non est delictum, nisi
fiat propter pradam c. militare. s. c. 23. q. 1. & mi-
litæ de justitia belli solliciti non esse sed credere
debent, principem suum justè bellum suscipere
adeoque hostem occidere possunt, imò debent.
Perez. C. qv. in milit. pass. n. 2. 3.

CAP. V.
De benedictione, Bene-
dicere.

Benedicere est Dei causare bonitatem, no-
strum est agnoscere Dei beneficia, Damhoud.
in prax. crim. & præfertim paterna benedictio
divinam promovet, maledictio non transit sine
quadam infamia. l. 13. C. ex qvib. caus. infam.
non tamen patris benedictio tacitam statim in-
volvit infituationem, Zabarell. consil. 60.

CAP. VI.
Bene facere, bene agere,
bene fieri.

Axioma I.

Bene agier inter bonos oportet. §. 1. Inst. de
fidei comm. hered. ubi Cant. hinc est, quod in bo-
nae fidei negotiis, ubi boni viri arbitrium locum
habet, tantundem valeat officium judicis, qvam

in strictis stipulatio, l. 7. de N. G. & qvod id gestum credatur, qvod agi solet, & loci consuetudo exigit, l. 31. §. 20. de edit. ed.

II.

Ut quis benefacere dicitur & bene velle neesse habet c. vafis via 21. cau. 23. qvæf. 4. vid. D. Joan. à Lignar. in tr. de amicitia, fol. 10. num. 3. Unde recte concluditur, qvæd coacte benefaciens non benefacere sit confundus. Jacob. Aylter. in bish. Proc. Jur. p. 2. c. 6. obs. 2. num. 5. per c. 8. de R. I.

III.

Bene gefta non debent ex alio eventu probati, l. Barbarius 3. de off. prat.

IV.

BENEFA CERE invitus nemo contigit, cap. de Judicis 5. dist. 45. cap. ad fidem 23. qvæf. 5. Dec. conf. 319. n. 5. Marc. Anton. Genuens. in practicabil. eccl. i. qvæf. 147. n. 5. (Ita diserte post alios considerat Hieronymus Panschman, in responsu suo Senatui Lipsiensi dato qvæf. 1. n. 11. qvem referendo sequitur Harprecht in §. item lex Cornel. de sciar. n. 41. Inst. de b' public. judic. & alias autoritates in comprobationem huc allegat Jacob. Ayer. part. 2. num. 273. de homicid. necessit. Nam benefacere alteri magis est officii quam necessitatis. Bred. Benefacere. de R. I.)

V.

BENEFA CERE tenemur beneficiant, l. sed & si leg. 25. §. consultit. n. ff. de petit. hered. ubi Bart. l. si verò non remunerandi 12. §. inde Papinianus 8. ff. mandati. l. si non sortem 26. §. libertus 12. ff. de condit. indeb. cap. cum in officiis 7. de testam. [Benefaciens enim ut beneficiat, natura ad monemur. dict. l. sed et si 25. §. n. de pet. heredit. Laurentius Kirch. 1. cons. varior. aud. 37. num. 25.] Thom. de Thomasset. in floribus legum reg. 55. ubi asserit procedere de honestate & consilio, Card. Tusch. practic. concl. tom. 1. lit. A. concl. 48. n. 1. [Coral. in l. omnia. n. 6. ff. de offic. prefec. urbis. Martin. Mager. de advocat. arm. c. 10. n. 317.] Valenzuel. conf. 173. n. 107. tom. 2.

Obligatio hæc, qva beneficiatus ab aliquo tenetur necessario beneficiant ad antidora & sic ad remunerationem, non est taxata, neque debita ex justitia, sed ex amicitia, non ex necessitate sed ex voluntate, ut per Roman. conf. 500. Summarius, in fin. col. 3. qvem refert, Card. Tusch. d. concl. 48. n. 2. ubi n. 3. cùm eodem Rom. d. conf. 500. n. 9. subdit, id est talem obligationem ad antidora non posse deduci in pactum.

[Qvanquam autem censeatur jus humanae societatis londere, qvi cum possit, nullum benefactori suo gratiam reddit, propter quam rationem sapientissime Va-

lerius Maximus lib. 6. c. 3. in fine. vers. Et recte, &c. dixit, qvod dandi & accipiendi beneficii commerciū, sine qvo vita hominum vix constat, perdit & tollit, qvis quis benemerito parem referre gratiam recusat. Et qviden hanc naturaliter obligationem animæ nostræ inhærentem Seneca considerans affirmavit, qvod beneficium accipere est libertatem vendere, nam ex eo qvod manet obligatus benefactori, tenetur ex officio honestatis, ut loquitur Pontifex in cap. illud. 1. causa 8. qvæf. 2. reverentia exigente, voluntibus ejus obedire: vid. omnino Pacian. conf. 142. n. 42. cum seqq. ubi plur. hinc. Cantuari. Inst. de donat. lib. 2. tit. 7. Beneficium non reddere boni virinō esse iudicat.

Recte tamen & aliquando officium Iudicis intervenit lege accidente. Unde bene infert Aristoteles, qvod sicuti parentes aluerunt filios imbecilles, ita mox illi imbecilles & senio confecti vicissim eadem alimenta à parentibus filiis reportare debent, qvam Philosophorum sententiam sequuntur & JCti. Carpz. p. 2. constit. 10. defin. 29.

Hinc sequitur ex contrario, summum nefas qvenquam injuriā affici eorum, à quibus beneficia accepit, cum liberalitas donantis magis ad obsequia quam ad insolentiam erigere debeat, l. 1. vers. nam qui. C. de revocand. donat. Just. Meier. in dist. de donat. simpli. thes. 93. & qvod ex suo beneficio nemo debeat inops fieri l. 50. de re judic. cùm semper qui beneficat, ita benefacere velle videatur, ne sibi noccat, qvia, ut ait glossa in c. n. 3. de aud. & suscip. me potius diligere debeo qvam alium, Gomez. Inst. de ad. §. portales 13. fol. 704. Séd sicut beneficiant benefacere decet, ita inimico nemo benefacere velle creditur, l. pro. dot. Wesemb. in parat. de adim. vel transfer. leg. n. 4.]

CAP. VII.
De Beneficio.

Axiom. I.

Beneficium est benevolia actio gaudium tribuens capienti, cap. un. 2. f. 23. Panorm. in v. un. de commod. & in cap. ad audiendum de prescript. Unde & qvæ depositum accepit beneficium dare dicitur l. Lucius 24. in fin. ff. depositi. & beneficium dicitur jus suum remittere, & exigere qvod possis. l. 32. §. fratre autem 32. ff. de don. int. vir. & ux. l. sed si unius 17. §. plane 12. de injur. l. si major. res 25. l. c. donationis. 34. C. de transatt. Hering. de fidei. f. 6. II.

Beneficium collatio qvædam est dominatio c. fin. de off. Vic. in 6.

Hæc regula declaratur ut propter eam non statim necesse sit beneficium omnino esse gratuitum

tum: l.3. ff. de obseq. parent. & patron. preß. Sic c. feudum ex benevolentia & amore domini datur etiam mediante pecunia a domino redimatur, quia isthac tantu remunerandi causa intervenit cap. univ. 2 f. 27 l. si remunerandi. 6 ff. Mandati. l. 56. §. 3 eod. à potente enim fit denominatio. Ant. Hering. de fidejuss. n. 439.

III.

Omnium interest hominem hominis beneficio affici. l. si servus 7. in fin. de serv. export. Wesebn. in Parat. de Appell. num. 7. Mart. Magerus de adv. Arm. c. 14. n. 142. modo id si a legitime. Warem. ab Erenb. 2. de fener. fol. 47. & benemerentibus dentur. cap. relatum 12. vers. licet autem extra de test.

Ratio, quia beneficium & gratia concordia vincula sunt. Patri. lib. 5. de Institut. Reip. tit. 4. Cic. de fin. 2.

IV.

Beneficio nos adjuvari non decipi oportet. l. in commodato 17. 8. sicut 3. ff. commod. W. el. in Parat. de his qui non infam. n. 5. nec deciper iis debemus. l. 1. C. de his qui veniam atat. Vult. conf. Marp. 19. vol. 3. n. 59.

V.

Beneficium auferri nobis per illum non potest cuius facto nobis quæstum est, postquam radices egit, pleneque coaluit. l. si post mortem 10. §. fin. de bon. poss. contra tabb. l. si quis iu. l. qui Roma 122. §. Flavius 2. & ibid. Iat. n. 17. ff. de V. O. Thoming. conf. 9. num. 41. Unde Andreas ditternia in c. 1. num. 13. qui succedere teneantur. Innocentium IV. (qui, cum post obitum Friderici I. Imperatoris multis multa concessisset, postea revocavit) damnat atque improbat, addit. Nov. 10. t. ann. §. 1. Dn. Arum. 1. 2. deciss. n. 19. v. plenius Enckel. de privil. in genere lib. 3. c. 8. & seq.

Fallit haec regula, quotiens accipiens causam dedit revocationi, veluti si (1.) negavit beneficium aut beneficii causam, l. 22. §. 1. de re jud. hoc verum si sciens negavit, secus si ignorans. (2.) Siingratus l. ult. C. de rev. don. cap. un. 2. f. 23. addit. Alex. in l. non tantum. §. quod autem. (qui est hic ipse textus l. 22. §. 1.) de re jud. ubi 4. ponit exceptiones l. sup. tit. prox. Ax. 5.

VI.

Beneficium sape quis ex alterius persona habere potest, et si id per se non haberet l. 10. §. ult. de bon. poss. contratabl. l. 36. de excusat. tut. Hujus regule explicationem una cum pluribus exemplis & limitatione vide apud Carp. p. 2. confit. 9. def. 4. per tot.

VII.

Beneficium nemo cogitur facere l. injuria- rum. 13. §. si quis. 4. de injur. c. pretaria 4. cauf. 10. q. 2. Jacob Uller in process. histor. part. 1. quæst. 4. ob. 1. n. 8. Mart. Mag. de Adv. Arm. c. 14. n. 38. Kremberg de necessar. defens. q. 2. n. 5. Unde qui invitus dedit beneficium non dedisse videtur, l. si servos 8. 4. ff. de hered. Inst. hinc beneficium ab homine duro asperre datum, panem lapidem vocat Fab. Terrucol. quem esurienti accipere necessarium sit. Senec. de benef. lib. 2. c. 7. & 8. & lib. 6. c. 4. in fin. Hering. de fidejuss. lib. 3. c. 1. n. 4. Et beneficium quod sit ex debito, pro

beneficio non habetur. l. proxime. 50. ff. de rit. nupt. l. si servos 8. 4. pr. de hered. Inst. l. 1. §. pen de ag. quotid. usurpatione potentiorum tamen successu temporis transeunt beneficia in necessitatem. Brunn. ad l. 5. c. de agric. & censit. in fin.

VIII.

Beneficium nemo sibi ipsi dat. cap. cum ad nostram. ult. de Inst. nec sibi quis donat vel vendit, cum nemo sit suus frater sed alterius, & nemo par sibi, sed alicui, ut pulchre ostendit Senec. lib. 5. de benef. c. 10. Marc. Anton. de Amet. decis. 51. n. 14. Hering. de fidejuss. c. 7. n. 12.

IX.

Beneficium minimum non curatur. cap. stu- deat. 39. dif. 50. cap. terrulas. 53. cauff. 12. q. 2. cap. non potest. 21. de prob. in 6. l. scio 4. ff. de refit. in integ. l. 9. §. ult. & l. seq. ff. de dol. mal. Ceph. conf. 39. num. 3. in Rip. tract. de peſe. p. 3. n. 30. l. Jaf. in auth. quirem. n. 15. c. de SS. Ecclesi.

X.

Beneficium regulariter est perpetuum. l. fin. ff. de pact. Hoc præcipue locum habet in beneficis principalibus quæ decet esse mansura c. 16. de Reg. Jur. in 6. Nov. 10. c. 1. §. 1. Nov. 1. cap. 1. in fin. Laurent. Kirchov. in conf. Var. Jctorum. vol. 2. conf. II. n. 29.

Declaratur haec regula, quod locum obtineat in beneficio non limitato & restriktio ad certum tempus, nam tum limitata causa, limitatum etiam producit effectum. ut vid amplius inf. in lib. 3. in cap. de causa. & de beneficis quæ genus actionis procreat, non quæ dantur ex persona conditione, tum enim deficiente persona deficit beneficium. l. 6. de R. I. Carp. p. 3. confit. 28. def. 6. n. 8. unde est quod beneficia personalia non transant ad heredes l. 13. sol. matrim. c. 7. de R. I. in 6. Carp. p. 3. confit. 1. def. 5. n. 5. quod eriam locum videtur habere in emore per l. 6. de hered. vel. act. vend. junct. l. 9. §. fin. ff. de public. & veſtig. ab hac tamen limitatione 7. exceptiones colligere poteris ex Zaf. lib. 2. Respons. 7.

XI.

Beneficium nobis etiam ignotis acquiritur: l. cum pater 7. 7. §. 3. de leg. 2. conf. inf. ax. 19.

Fallit haec regula quotiens agnitus seu factum acquirenteris requiritur. l. 10. de don. l. 38. §. 1. 4. 8. 6. §. 2. de leg. 1.

XII.

Beneficium concessum principali trahitur etiam ad augmentum. c. quia circa 22. de priv. ubi privilegium concessum Ecclesiæ super decisim Episcopibus retinendis, extenditur ad prædia post concessionem privilegii quæfita: De hac regula vide Albert. Brun. intrat. de augm. in conclus. 9. num. 1. & seqq. num. 8. Limitatur tripliciter. in libr. 1. cap. de Accessorio. 8. Axiom. 4. & Axiom. 5.

XIII.

Beneficium juris nemini est auferendum. Nov. 22. c. 23. l. 2. §. 4. & 5. de re jud. cap. indul. 17. de R. I. in 6. Kirchov. 1. conf. var. Jctorum II. n. 13. nec etiam est angustandum Spec. de Expens. §. nunc videndum. vers. sed pone. verum potius ampliandum. Idem de aet. 5. quid si filius. non ta-

men eiusque extendendum, ut contra mentem legis deferatur etiam incapacibus. *l. Lucius Titius 88. §. Lucius Titius 11. ff. de leg. 2.* omnis enim dispositio, quamvis generalis restringitur ad terminos habiles. *l. ut gradatum n. §. 1. de mun. & hon.* nec ut concedatur ei qui contra legem peccat. *l. 37. §. i. vers. in delictis de min. l. sancimus. 15. C. de judic. cap. bone 23. de elec. l. 4. in fin. quibus ad libertatem proclamare non licet.*

XIV.

Beneficia & gratia Principum non subjacent juri positivo, quia princeps est supra ius positivum. *C. proposuit 4. cum ibi not. exrr. de concess. prebend.* Et potest mutare quadrata rotundis, ut dicunt Host. Ant. & Panorm. *in cap. cum venient. 12. ext. de jud. Curt. jun. part. 2. feud.*

XV.

Verba in beneficio Principum non debent esse sine effectu aliquid operandi & ita intelligenda, ne laetare ius quæsumus tertio & circa injuriam cujusque sint. *l. pretor ait 2. §. merito ait 10. ff. ne quid in loc. publ. l. nec avus. 4. C. de emancip. lib. Consil. Argent. lib. 1. consil. 42. n. 10.*

XVI.

Beneficium pro beneficio fœnerari non debet. *Petr. Peck. lib. 1. c. 44. num. 1. de t. f. conjug.*

XVII.

BENEFICIUM Principis latè est interpretandum. *l. 3. ff. de constitut. Princip. l. qvod vero 14. ff. de legib. l. si quando 35. C. de inoff. testam. l. 2. C. de noxalib. a. & fionib. l. cum multa 7. C. de bonis que liber. cap. cum dilecti 6. de donationib. cap. quia circa 22. de privileg. cap. olim 16. de verb. significat. (adde Bened. Carpzov. lib. 4. cons. titul. 9. Respons. 63. n. 20. 23. 27.) Abb. cons. 10. in quest. in fin. n. 11. lib. 1. Alex. cons. 160. Viso themate. n. 3. vers. secundò præsuppono. lib. 2 latè Oldrad. cons. 300. Factum unitale est Rom. cons. 89. Viso iis. n. 4. cum seqq. ubi enumerat requisita ad hoc, ut locū habeat hoc Axioma; Tiraq de Nobilit. c. 37. nu. 59. ubi adducit textū optimum in l. 2. ibi: cum perabsurdum perque temerarium sit, hanc nostrā liberalitatem pietatis quenquam astuta interpretatione non ad augmentum, sed ad deminutionem convertere. C. de præpos. agent. in reb. 12. 21. Menoch. de præsumpt. lib. 3 præf. 103. n. 31. Cott. in memorab. verbo privileg. pag. 704. Valasc. cons. 58. nu. 11. Thom. de Thomasset. in florib. legum reg. 56. Card. Tusch. practic. concl. tom. 1. lit. B. concl. 49. n. 1. Cardof. in praxi Judicium. & Advoc. verbo beneficium 67. Monet. de distribut. quotid. p. 2. q. 14. n. 6. & 39. Josephij Aldrette in alleg. Juris pro omnino Regularium exempt. p. 3. c. 6. n. 12. Sanctarel. var. resolut. p. 1. q. 41. n. 32. (Unde est qvod si liberalitatis principalis socius sine herede deceperit, totum id pertineat ad socium, t. t. C. Si lib. Imp. soc. 10. 14. & qvod sua beneficia ipsi Principes*

soleant interpretari. *l. 43. de vulgar. & pupillar. sub. st. 1.*) hinc etiam quando princeps inhabilem promovet, de impedimento præsumitur dispensare. Perez. in C. servit. vel libert. n. 6. & si princeps aliqui donat possessiones vacantes integro statu, cum adjacentibus, fructibus & omnibus donasse censeretur *l. 2. C. de Don. vacan.*

Limita nisi donaret quippiam non solū donari, vel damnum Reipubl. aut alicui alteri. Itaque donato castro jurisdictione simul donata non censeretur, & cōcessa jurisdictione non derogare princeps censeretur juri qvod populo competit eligendi magistratum. Multò minus donata jurisdictione regalia & jus occupandi bona vacantia Concessa censeretur. vid. Perez. C. de bon. vac. n. 4. 5. 6. 7. 8.

Intellige hujusmodi Axioma, quando agitur de præjudicio Principis concedētis, secus tamen est si agitur de præjudicio tertii, ut per Jason. in l. fin. num. 19. & 20. ff. de constitut. Princip. Oldrad. cons. 50. in fine, ver. non obstat Anch. cons. 161. Viso diligenter, in princ. Socin. reg. 1. Alex. cons. 215. Non obstat. n. 4. & seq. vers. item licet. lib. 7. Jo Imola 121. n. 2. Pinel. in l. 2. C. de rescind. vendit. p. 1. cap. 2. in princ. & n. 4. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 42. Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 21. n. 56. Card. Tusch. d. tom. 1. lit. B. concl. 50. n. 1. Schurff. cons. 23. n. 13. Cent. 3. tunc enim beneficium strictè est interpretandum. l. 40. ff. de administr. Tutor. gl. in l. fin. de constit. Princip. per l. 2. §. merito & §. si quis à Princip. ff. Ne quid in loc. publ. Schr. de feud. part. 4. c. 1. n. 31. Quidam beneficia Principum non præsumuntur auferre ius tertii, eleg. Carpz. p. 2. const. 22. def. 10 per tot. Mafsc. de probat. concl. 1003. n. 22. Menoch. de præf. lib. 2. præf. 9. Cabed. Lysit. decif. 93. n. 2. p. 2. Mart. de Jurisd. p. 4. casu 94. nu. 29. cum seqq. Aloys. Ricc. in collect. decif. p. 5. collect. 1752. Gonzal. ad reg. 8. Can. gl. 28. Steph. Grat. discept. forens. c. 421. n. 38. cum seqq. Gabr. Pereira de manu Regia. p. 1. c. 6. n. 17 [Recipit tamen Principis beneficiū latam interpretationem, etiam si sit in præjudicium tertii, quando verba hoc important, Dec. cons. 13. Viso tenore. n. 6. quem refert Card. Tusch. d. lit. B. conclus. 49. n. 11. ubi concl. 50. nu. 25. resolvit, qvod beneficium Principis strictè interpretatur, quando concedit, vel donat reservata sibi in privilegium Corona vel Principatus: & num. 13. ex Zabarell. consil. 126. num. 6. subdit, qvōd licet beneficium Principis latè interpretetur, tamen,

tamen literæ beneficiales, seu ad beneficia Ecclesiastica obtainenda, tanquam ambitiosæ strictissimam recipiunt interpretationem.

(Porro hoc axioma de liberalitatibus & largitionibus recte effertur, non de privilegiis: l. 7. in fin. C. de bon. quæ lib. maxime si sint privilegia immunitatis, quæ stricta & odiosa sunt. Perez. C. de immunitate. n. 3. unde cum pupillis largiuntur alimenta usque ad puberatem: hanc munificentiam interpretantur leges usque ad plenam pubertatem. l. Melat. 14. ff. de Alim. legat. vel cum loca quædam coloniis beneficio conceduant, aut assignant, latior sit interpretatio Cu-jac. i. feud. 12. 2. Non intelligitur de beneficiis Privatorum, utpote quæ odiosa, gloss. in l. si maritus 2. de fundo dotali. Petr. de Ravenn. sing. 156. Cum ne quidem inferiorum Principum beneficia tam latè, sed strictè sint interpretanda. Alberic. ad l. 3. num. 27. & in feudalibus. Alciat. respon. 7. num. 10. lib. 4. Et quod privati donatio vel beneficium non latè, sed strictè sit interpretandum, docuit Casp. Vallasc. ad l. Imperium. num. 55. ff. de juris dict. cuiusratio est tum in l. 25. ff. de probat. tum in l. quidquid 99. si de Verb. Oblig. cum

cerrum sit donationem non esse b. f. sed stricti juris. §. actionum. Inft. de action. Dissent. Innocent. ad c. cum fidem. extra dederit. Spoliator. Jason. in d. l. 3. num. 10. Alexand. consil. 160. num. 6. consil. 204. n. 17. per text. in c. cum dilecti. num. 38. de don. Goedd. in consil. Marburg. consil. 26. v. 3. n. 65.

XVIII.

BENEFICIUM non confertur in invitum, l. fin. C. unde legitim. l. nec emere 16. C. de jure delib. l. hoc jure 19. §. non potest 2. ff. de donat. l. invito 69. & l. invi-tiu 156. quod cuivqe ff. de reg. jur. Bald. consil. Quædam Ecclesia. ver. incontrari-um. lib. 1. ubi loquitur in unione, legitima-tione & emancipatione, ut non valeant in invito eo, qui consentire debet, etiā si actus fiat ad sui favorem propter muta-tionem status, late Calderin. consil. 56. An si Episcopus. alias 1. de translat. Episcopi. ubi quod Episcopus non promoveretur ad Cardinalatum invitus, & consil. 57. alias 2. de translat. Episcop. ubi quod Papa invi-tos compellit Episcopos transire ex causa utilitatis Ecclesiæ, secus vero pro ho-nore personarum, Tiraq. de nobilit. c. 6. n. 40. Thom. de Thomasset. reg. 60. & 151. Cardos. in praxi Judicum & Advocat. verbo beneficium. nu. 65. Surdus consil. 167. num. 15. late Cardin. Tusch. pract. conclus.

CAP. IX.

De beneficio divisionis.

Axioma I.

Quories tutela à pluribus administrata, toties si unus conveniatur, locus est beneficio di- visionis. Ratio consistit in æqvitate, quia o-mnes administrarunt tutelam.

Limita (1.) modo omnes fuerint solvendo, Mev. P. 7. dec. 297 (2) modo omnes sint praesentes (3.) modo huius beneficio non renunciaverint.

II.

Qvoties plures ad eandem rem æquvaliter sūt obligati, toties uno conventō locum habet beneficium divisionis. Ratio, qvia sic æqvum est, ut, qvi æqvales sunt in obligatione, æqvales quoque partes præstent in solutione. Hoc igitur beneficio gaudent fidejussores. §.4. Inflit. de fidejuss. Mandatores & Constituentes l. fin. Cod. de confit. pecun. plures correi debendi Carpz. P. 2.C.17.def.13. Tutores & Curatores axio. preced.

CAP. IX. De Beneficio excussonis seu ordinis.

Axioma I.

Qvoties plures sunt tutores, sed unius tamen factō agitur contra alterum, toties locus est beneficio excussonis. Qvia maximē æqvum est ut ille prius reddat rationes, cui omnium cura & administratio commissa. Habet ad Wesenb. de admin. & peric. tut. n. 8. Exemplum est in tutoribus honorariis, quibus præ omnibus hoc beneficium competit.

Limitatio præcipua est, nisi alter solvendo non sit, qvod sublimita: nisi cōntutor petat, ut suo periculo fiat excusso, & caveat de reliquo solvendo. Mev. P.7. Dec. 296.

II.

Qvoties plures ad eandem rem sunt obligati, unus principaliter, alter per consequentiam, toties locus est beneficio ordinis seu toties principaliſ primū erit convenientius. Ratio confitit in ipsa æqvitate, qvae suadet ut prius conveniatur, qvi vel ob præcipuum culpam seu utilitatem ex re perceptam, sive etiam ob aliam causam principaliter tenetur. Ita ergo gaudebunt hoc beneficio fidejussores simpliciter tales. Nov. 4. c. 1. pr. sicut & succedanei die Rückbürigen, qvi sunt fidejussorum fidejussores. Posseflores item rei generaliter obligatae Nov. 4 c. 2. Tutores honorarii, Mev. P.7. Dec. 397. Magistratus, si non idoneum dederit tutorem. L.4. C. de Magistr. conven.

Limita nūtis, qvi principaliter obligatus est, non possit conveniri, ut, si sit pupillus, Carpz. P. 2.C.18.def.8.n.5. Conf. L.13.pr. ff. de Minor. aut, si difficulter conveniretur vel bona non haberet.

CAP. X. De benemeritis & remunerationibus.

Axioma I.

Causa benemeritorum contractui par est, & privilegium ob benemerita concessum transit in contractum. Bald. in l. qvi se patris 3. C. unde liber. Tiraq. in l. si unq. am 8. verbo donatione. num.14. C. de Revocand. donat. Decian. confil.25. num.35. Roland. à Valle confil.76. num.12. col. 2. Cravert. confil.963. num.26. vol. 6.

Unde consequtur, qvod privilegia ob benemerita concessa revocari non possint, Bald. in l. cum inclyri ff. de dol. & in l. qvi se patris 3. C. ibid.

de liber. gloss. in l. si pater 34. §. i. in verb. irre-
vocabiliſ. ff. de donat. & ibid. Ang. & Rom. di-
centes, qvod id, qvod alias est revocabile, fiat
irrevocabile, si factum fit propter benemerita.
Rip. in l. si unq. am. verb. largitus num.42. C. de
revoc. don. Alex. confil.26. num.2. vol. 2. Rom. confil.
207. n.7. col. 1. Rimin. sen. conf. 307. Rim. jun.
confil.540. num. 30. & confil.556. num.107. Vult.
confil. Marp. 35. vol. 3. n. 13. Et sicut contractus,
ita privilegium ob benemeritum concessum
reputetur esse reale, & adheredes transitorium
Bald. confil.355. vol. 1. Menoch. 1. presump. 103.
num.13. Vultej. inter confil. Marpurg. vol. 3. con-
fil.35. num.11. Ratio, qvia, ut dictum, benemer-
itorum causa pars est contractus, ita ut qvod
meritorum reponendorum nomine ob causam
vel præteritam vel futuram conceditur, protin-
us in contractum transeat. l. Lucius 21. §.fin. ff.
ad municipalem. l. qvod semel 5. & ibid. Barto.
ff. de decret. ab ordin. faciend. Paul. de Castro
in l. digna vox 4. num.6. C. de LL. Cravert. con-
fil.963. num.26. lib.5. Capit. decif. 66. num.2.

II.

In prohibitis benemerita sunt probanda, nec
statut assertioni concedentis, sed in concessis
creditur concedenti circa merita. Bartol. in l.
ambitiosa. col. 2. ff. de decret. ab ordin. faciend.
Bald. in l. ex his verbis. C. de teſlam. milit. Dd.
communiter in cap. primo. extr. de probat. Ro-
land. à Valle confil.5. n.22. Maſcard. vol.1. concl.
184. de probat. Vultejus inter confil. Marp. 35.
volum.2. num.91.

III.

Benemeritis viris magnis & in dignitate con-
stitutis aliquid attestantibus fides plenaria adhi-
benda. Jas. confil.102. num.3. lib. 2. Cothman. confil.
30. num.54. Schrad. confil.43. num.40. vol. 2.

IV.

Multa propter benemerita & remunerati-
onem conceduntur, qvæ alias prohibentur. l.
Aquilinus Regulus 27. l. si pater 34. §. i. de don.
Philippus Decius confil.498. n. 25. Jason. in d. l.
ex hoc jure. num.57. Unde est, qvod benemerita
fusimant rei Ecclesiastica alienationem. l.
jubemus nulli 14. pr. vers. scientes. ibi: ad vitis-
studinem beneficii. C. de SS. Eccles. Jas. int. ex hoc
jure. num.60. de just. & jur. Tiraq. in l. si unq. am.
verb. donatione largitus num.27. C. de revocand.
donat. Ruin. confil.175. num.4. volum.1. Menoch.
lib.2. cas.43. nu.2. de arbitr. Judic. qv. ej. Schrad.
vol.2. confil.39. num.124. qvia obligatione natu-
rali ad remunerandum beneficienibus tene-
munt. l.25. §. consiluit. ff. de hered. petit. Jason.
in d. l. ex hoc jure. n.52. Wesenb. in parat. num.
5. de O. & A. Plura & elegancia exempla vide
apud Arum. lib.2. decif.5. n. 41. 42. & seqq. l. ad
bestias. q1. de panis. conf. Tit. C. de auro Coro-
nario ibid. perez. n.1.2.3. ubi bene meritis coro-
nat aurea date dicuntur.

CAP. XI.

De Beneplacito.

Axioma I.

Beneplacitum (auff Wollgefallen) nulli legi
subjaceat. l. fideicommissa 11. §. 7. ff. de leg. 3. &
ibid.

ibid. gloss. in verbo volueris. Natt. consil. 608. num. 5. & vol. 3. Engelhart in disp. de velligal. thes. 22. in fin. Gail. 2. obsrv. 60. n. 15. Mar. Mager. de Advocat. arm. cap. 16. n. 321. Et quodcumque revocari potest ut tradit Carol. Sapia in l. fin. ff. de confit. princip. c. 3 num. 17. part. 2. Martin. Mager. d. loc. unde clausula reservatoria beneplaciti apposita contractui reddit illum conditionalem. Cephal. consil. 118. num. 9. Pancirov. consil. 35. n. 5. Borell. consil. 47. n. 17.

H.

Contractus ad beneplacitum tam diu durabilis ac firmus manet, quamdiu alter contra-hentium illum non revocat vel moritur. Martin. Mager. de Advocat. armat. c. 16. num. 322. Sine tamen causa legitima revocari non potest, Capit. Decis. Neapolitan. 116. num. 1. & seq. quoniam refert & sequitur Caro. tract. de Locat. & conduct. qvæst. 12. num. 13. ubi dicit, Consulem ad beneplacitum positum, non debere sine causa revocari, & quod semper talis concessio intelligatur arbitrio boni viri, & haec reputetur norabilis limitatio. Bald. in l. meminisse. de offic. Procons. & legat. Franc. in c. si de leg. at. col. 3. de offic. de leg. lib. 5. idem Bald. in l. fin. §. 1. num. 4. C. comm. de leg. n. cum multis per Jason. in l. sic legatum. num. 6. in fin. de leg. 1. Ruin. consil. 8. num. 6. lib. 1. Felin. cap. 1. col. antepen. ubi etiam Andreas ab Exe. anum. 391. de confit. Attento tamen communia uisu loquendib[us] beneplacitiverbum importat beneplacitum liberum, & non ad arbitrium boni viri refertur, prout eo modo apud Gallos intelligi dicit Guido Papa decis. 475. & Cora. conf. 156. colum. penult. lib. 3. seq. Menoch. de Arbitr. judic. questionibus. qvæst. 8. num. 10. lib. 2.

III.

Beneplacitum solvit morte concedentis, l. locat. precariique rogat. ff. loc. Bart. l. more. n. 17. ff. de jurisdic. Gail. 2. obs. 60. num. 15. ubi vid. plur. cap. 1. gratioses. de Rescript. in 6. Gozadin. consil. 22. num. 7. Hinc est quod suspensio facta ad beneplacitum alicuius morte solvatur seu revocetur. vid. latè Hieron. March. ad l. 15. C. de Rei vind. n. 54. cap. seq. sic suspensio banni ad beneplacitum morte finitur. Angel. concl. 217. col. 9. quem sequitur Decis. consil. 108. num. 2. vid. Menoch. 2. arbitr. ad consil. 69. num. 5. confer. Tom. 1. R. Jur. Francof. lib. B. verb. beneplacitum. Exempla alia hue pertinentia vide apud Martinum Mager. de Advocat. armat. cap. 16. num. 322. & seqq.

Regula hac limitatur i. nisi ad beneplacitum sedis Pontificia vel Caesaræ Majestatis quid sit concessum, tunc enim morte summi Pontificis vel Imperatoris non censetur finitum. Quia eo casu dignitas Papalis vel Imperialis, quæ semper durat, non autem persona consideratur per text. in c. 1. gratioses. de Rescript. in 6. & tradit. Bart. in l. centesimis. §. 6. ita stipulatus. n. 3. de V.O. ubi Jason. num. 13. Idem in l. more. n. 7. de jurisd. omnium judic. Decius in cap. ex literis. n. in fin. de confit. Jul. Clar. in pract. Crim. S. ult. qvæst. 71. in fin. Covarr. d. c. 15. n. 2. & Johan. Bolognet. consil. 2. num. 9. Quando autem concessio dicatur

respicere dignitatem concedentis vel ipsam personam privatam, explicant Ruin. Capit. & Covar. var. resolut. lib. 3. c. 15.

Hinc officialis ad beneplacitum Principis reputatur perpetuus. Alexand. in l. Principalibus. in fin. ff. sicut. petat. & ibi latè Jef Bart. in l. de pupillo. §. si quis ipsi Prætori. qvæst. 3. ff. de nov. oper. auctoritat. Cyn. Bald. in l. qvæspis C. si cert. petatur. Jason. in l. sufficit. notab. 2. Dig. de condit. indeb. Chasian. in consuet. Burgund. rubr. 1. §. 6. num. 82. Tiraquel. de Retr. convert. §. 2. gloss. 1.

num. 74. Ratio prædictorum est, quia ipsa dignitas, non persona, est causa finalis intentio-nis, secundum Præpos. in §. illud. fin. num. 1. in fin. Afflct. num. 1. per cap. qvæniam. & ibi Abb. de offic. de legat. Panormit. in cap. qvæniam de offic. de leg.

Secus si in literis concessionis scriptum sit ad beneplacitum Romani Pontificis vel Imperato-ris: Eo enim casu per mortem hujus vel illius concessum expirat, quia tunc magis spectatur persona, quam dignitas, ut tradit Philipp. Franc. in cap. si gratiouse. num. 8. ubi multos allegat. addit. Covart. lib. 3. variar. resolut. c. 15. num. 2. aduersus Bald. Lap. & Gem. Qvod fortius pro-cedit, si scriptum sit ad beneplacitum Papæ, Caesaris, vel Regis nostri, ut voluit Bald. & Philip. Franc. numero septimo, in dict. capit. si gratiouse aduers. Joh. Andr. Card. Inol. in cap. literis de Rescript. Qvod tamen non procedit, quando esset appositum beneplacitum imper-sonaliter, ut donec Papæ vel Regi placuerit: in Bald. & Philipp. Franc. d. loc. vers. quod tamen limitatur in quo ut arbitror fundatur, quod decisum refert Capyc. Decis. 136. n. 4. concessio-nem ad beneplacitum regium, non extingui morte Regis. Ratio, quia tunc demum cum voluntas à certa persona dependet, moritur cum persona, tradente Bartol. in l. locatio. 4. ff. Locat. & in l. centesimis. §. fin. colum. 2. vers. ultim. formo hic unam. ff. de Verb. Oblig. Cyn. in l. fin. & ibid. Bald. in 6. qvæst. C. de contr. empt. Alexandr. in d. l. centesimis. §. fin. alias. l. seq. de Verb. Oblig. & in l. post ditem. ff. solut. matrim.

Notandum, quod hic de morte dicitur, non extendi ad mortem civilem, per eam enim non cessat voluntas vel beneplacitum, sicut dicitur in deportato in l. cumpater 77. §. hereditatem 4. ff. de leg. 2. neque enim mores civilis æquipa-ratur naturali, nisi in casibus in jure expressis. ut per gloss. in c. 1. de offic. Vicar. & gloss. in cap. placuit 16. qvæst. Bartol. in l. ex cap. parte 12. §. in Insulam. ff. de Verb. Oblig. Plures limitatos casus hoc spectantes vid. apud Martin. Mager. de Advoc. armat. cap. 16. n. 344. & seqq.

CAP. XII. De Benevolentia.

Axioma I.

Benevolentia & justitia conservant imperia. Benbello in saec. prim. part. 2. capite. 1. Vent. de Valent. in Parth. litig. lib. 1. cap. 6. n. 24. Hinc merito benevolentia populi Principum thesau-rus, præsidiumque firmillum dicitur à Besold.

de *Erae publice*, c. 2, p. 28. Bodin. lib. 5. de *Repub-
lica*, c. 5. Solent igitur Imperatores & Reges
primores Regni sui honorare, dum eos caput
cooperire jubent, Cognatos, amicos, fratres
suos vocant, & volunt ut a subditis honoren-
tur. Perez. *Cod. ut dign. ord. serv. n. 19* seqq.

II.

Benevolum Judicem habere bonum est. Jac.
*Alyer in hislor. process. jur. part. 1. c. 2. obs. 2.
num. 1.*

III.

Sæpe, quod ex voluntate & benevolentia
cooperat, in necessitatem cadit, licet de jure nec
princeps nec privatus ullum ius acquirat, ex a-
ctu, qui à merita voluntate procedit. Ita expre-
stationibus subditorum domino factis con-
fuetudo inducitur & illæ præscriptione firmantur
immemoriali. vid. Perez. *Cod. de auro Co-
ronar. n. 6. 7. 8.*

CAP. XIII.
De Benignitate, Beni-
gno, Rigore juris, Severitate.

Axioma I.

Benignitas merito laudanda. *I. si ventri 24.
§. 3. ibi: potest benigne dici. ff. de privil. cred.
Unde i. quod benigne datum cum fraude revo-
cari non debet. I. 62. de Ed. Ed. 2. in legum dubia
interpretatione benignior semper id est, juris
rigore prætermisso, ut ait gl. in l. si seru liber 6.
ff. de stat. lib. est sequenda l. proxime 3. circa
med. ff. de his qvæ in testam. l. si fuerit 10. §. 1.
de Reb. dub. Ratio qvæ benignitas æquitas tri-
buitur, sicut ratio juri l. nulla 25. de leg. & 3. in
pronunciando etiam benignitatia ratio rigori
juris est præferenda. l. si tibi pecuniam 20. in fin.
ff. si cert. pet. l. si tibi 25. de donat. Unde est quod
benignitatem condemnationi inferendā Fulv.
Pac. lib. 2. de probat. cap. 44. num. 37. censeat,
meliusque esse nocentem absolvere quam in-
nocentem condemnare. *Citus in l. ff. de pan.
statuat. l. Adriani 47. ff. de Obl. & Alt. l. in-
ter 38. de rejud. Alciat. 3. presunt. 44.**

II.

In benignitate & severitate æquitas consistit
pro facti se, circumstantiis Decian. in l. fugiti-
vis. num. 94. C. de serv. fugit. Jafon. in l. eti
legibus. num. 4. C. si contra juva vel util. pub. de
qua re latè tractat Benckend. ad. l. 1. p. 4. membr.
4. limit. i. per tot. ff. de R. I. & Ant. Mar. Corat.
d. cas. 32. per tot. Jac. Alyer in hislor. proc. Jur.
part. 1. c. 2. obs. 4. n. ult.

CAP. XIV.
De Bestiis.

Axioma I.

Bestiis nihil inest virtutis. Conran. *Comment.
jur. civil. lib. 1. c. 6. n. 1.* hinc cum bestiis certare
infamia notatur: Provinciæ tamen noxias oc-
cidere licet l. 1. §. 6. de postuland. vid. Perez. *Cod.
de Venat. Ferar. n. 1. 6.*

Bestie cœvis inclusæ principiæ transmis-
sione non plus quam sepius diebus intra singulas ci-
vitates reueneri possunt, tum ob periculum eva-
sionis, tum ob fumus qui ad eorum alimoniam ex publico suppeditari debent. *I. un. C. de
Venat. Ferar. ibique Perez. n. 1. 6. seq.*

CAP. XV.

De Bibulis: Ebrietate.

Axioma I.

Bibuli sunt immemores legum. *gloss. in l. fin.
verb. querere. Cod. in quibus cauiss. in integr.
ubi tamen Platea nimis insolenter Imperatoris
Justiniano temulentiam tribuit, cum ipse leges
melius componere ignorarit.*

II.

Bibacior quod quis, eo malitiosior, sicut etiam
aleator, quo doctior eo neqvior. Sarisbon. lib.
8. de mug. cur. cap. 6. quo magis dolenti sunt
illi qui ex bibacitate gloriam quærunt: quos sal-
fæ perstringit Carpz. in præl. crim. p. 3. quæq.
146. num. 12. & seqq. ubi & illam questionem. An
& quatenus ebrietas in delictis excusat, declarat.

CAP. XVI.

Biennium.

Axioma I.

Biennium est tempus angustum. *I. in princ.
C. de usucap. transform. vide infra de tempore.*

II.

Biennium est continuum, quod actio de dolo
præscribitur in l. fin. C. de dolo malo non est
matutum in quadriennium l. fin. C. de temp. in
integrum regit. Brunnenm. ad l. fin. C. de dolo
n. 7. Mys. cent. 1. obs. 51.

CAP. XVII.

Bis.

Axioma I.

Bis das, qui cito dat. Damhouder. in tractat.
parium. loco dare invite.

II.

Bisidem promitti aut solvi eadem res non
potest. §. sic itaque 15. de act. l. qui bis 18. de
Verb. Oblig. addit. inf. 12. 18. 8.

Limits 1. nisi quantitas promissa sit. l. 34. §. 3.
de legat. 1. tunc voluntatis erit quæstio, ideoque
stipulator ad utrumque tenere probare poterit.
d. l. 34. §. 3. de leg. 1. Gothofred. ad. d. l. 18. de V.
O. 2. Nisi debeatur quid ex diversis causis. l. 18.
de Oblig. & Alt. Carpov. p. 3. c. 8. d. 17.

III.

Bis quod sit, dicitur frequenter fieri. Prosp.
Farin. de delict. & Pan. lib. 1. t. 3. quæst. 23. n. 17.

IV.

Conscriptio introducitur per binum actum.
Andr. in c. 1. n. 5. de bis qui feud. dare possit quia
multis vicibus dicitur factum esse, quod bis tan-
tum

tum factum est. Alex. in l. sepe n. 2. ff. de Re Jud. gloss. in l. hoc rescriptum ff. ad SCum Silan.

CAP. XIX.

Blandiri. Blanditiæ. As-
sentatio. Postulatio. Suggestio.

Axioma I.

Blandiri est licitum. Zaf. ff. de inoffic. Test. n. 10. Adeo quidem ut blanditiæ nec in testamento sint prohibita. L. ult. ff. si quis aliquem testam. riprohibuerit & mutuis affectionibus amorem provocare non sit criminosum. l. 3. C. cod. l. 70. de hered. insti. quamvis blanditiis homines al- liantur, e. qui sincera z. dist. 43. Card. in Clem. § nos de reliq. & vener. Sancti. juxta illud poete, --- Pueris dant crustula blandi. Doctores, elementa velint ut dicere prima. & blanditiis novercalibus delinici patres plerunque malignum inferant judicium circa sanguinem suum. leg. 4. ff. de inoffic. testam. Loc- cen. Synop. jur. Svetie. p. 218. q. 5.

II.

Blanditiæ instantissimæ habent vim min- rum. Pet. Peck. de testam. conjug. lib. 1. c. 9. num. 9. just. cap. petitio 31. extra de jurejur. l. 1. ubi gloss. C. s. rector provincia. & gloss. in l. ult. C. quod cum eo Rebuff. ad ordin. Reg. tom. 2. Rubr. de rescript. artic. 2. gloss. vid. l. 1. C. de petit. bo- nor. sublat. lib. 10. t. 12. sicut & potentioris as- sentatio fraude non caret. Unde preces & blanditiis superiorum vehementer inducere vim & metum. Mafcard. conclusion. obseruat. In ve- hementes blanditiæ acriter invehitur Cicero lib. 3. off. ibi: Mihi quidem etiam vera hereditates, non honestæ videntur, si sint malitiosis blanditiis officiorum, non veritate; sed si- mulatione quasita: v. Loccenium in synop. juris Suedici pag. 217.

CAP. XIX.

De Blasphematoribus.
Blasphemia.

Blasphemia non est dissimulanda, cap. in non- nullis 15. extra de Judais. & blasphemantem non deferens est puniendum, cap. si quis per ca- pillum. 10. caus. 22. qvæst. 1. in med. nec ullam veniam meretur. Hieronym. Epistol. 33. Unde nec gauder immunitate templorum. Farin. de delict. & pan. lib. 1. tit. 4. q. 39. num. 102. inficit enim ærem ut coquunt fiat pestilens. Novel. 72. c. 8. i. vers. propterea igitur. Domin. Paris à Puteo in suo tr. de Ludo. f. 191. n. 50.

Bonum v. infra Malum.

CAP. XX.
De Bonis.

Axioma I.

Gausa bonorum & causæ vita merito com- parantur, arg. l. 14. C. de Advoc. diversorum ju- dic. 1. Ratio, quia bona dicuntur alter hominis

sangvis per dict. text. in l. Advocati 14. C. de Advoc. diversi. jud. Kremb. de necess. defens. qvæst. 7. num. 3. Rip. in c. 1. num. 15. de judic. Me- noch. de arbitri. jud. qvæst. c. 110. num. 6. & seq. lib. 2. cent. 2. Johan. Borch. de feud. c. 8. num. 14. & c. 7. part. 1. num. 43. Mafcard. de probat. concl. 898. num. 8. Jac. Ayrex de homicidio necess. part. 1. nu. 17. Rosenth. de feud. c. 6. concl. 53. num. 3. v. Gothofr. Anton. diff. feudal. 8. thes. 4. B. Ratio, quia per res seu facultates nostras honor, vita, & status dignitas conservatur, quæ per bonorum & facultatum inopiam sapè perirent, per Nov. 90. c. 1. i. pietatis 6. C. de suspect. tut. & Ger. sing. 82. Alex. conf. 2. num. 4. vol. 4. Bald. in l. si tuis nummis. C. de Op. libert. & l. penult. C. de constit. pet. Mart. Mag. de Advoc. arm. c. 11. num. 94. & 95. Theod. Reinck. lib. 1. class. 2. c. 8. num. 100. de regim. Sec. & Eccles. Unde recte bona rerum agendarum nervus, secundus ho- minis sangvis & fidejussor futuræ necessitatis dicuntur. vide Soc. in l. fin. vol. 2. solut. matrim. Petr. Gerhard. de Petr. Sanct. sing. 73. n. 5. Bö- ckel. de publ. jud. disq. 6. fol. 131.

Limitationis loco tamen ad hanc regulam notari potest, quod quamquam bona seu res re- spectu hominis utilissimæ sint, non tamen per se, sed tantum homini gratia condita & compa- ratae intelligantur, §. in pecudum 37. de R. Div. l. in pecudum 28. in fin. de usur. l. cum igi- tur 2. ff. de stat. hom. eleg. Obrecht. de defens. necess. c. 8. n. 9. & 10. ubi dicit: Iniquum esse vi- tam hominis pro quo Christus est mortuus, tam vili rerum pretio estimare. Mart. Mager. de Ad- vocat. arm. c. 6. n. 420. & seq. ubi vid. plura de discrimine bon. & hominis vita.

II.

Bona ingenii & fortunæ omnibus patent. Jaf. Inst. de R.D.

III.

Bona in familia conservari Reipubl. interest. Bald. ad l. Maximum 4. C. de lib. præter. Ra- tio, quia dignitates familiarium & ordinum conservari maximè Reipubl. interest, honor au- tem per bona conservatur. vid. sup. Axiom. 1. Unde est quod veteres magis amaverint ex ma- sculis progenitos quam ex feminis, §. 15. de he- red. que ab intell. def. & jura ita constituerint, ut plerunque hereditates ad masculos conflu- rent, §. caterum 3. Inst. de leg. agn. success.

IV.

Bona divisa minus utilia quam unita. Tiber. Decian. conf. 73. n. 9. vol. 2.

V.

Bona Ecclesiæ sunt bona pauperum. Nov. 7. c. 7. in fin. pr. ubi Dn. Gothofr. ad verb. ex reb. Unde est quod res Ecclesiæ velut pauperum perpetuo alienari nequeant. dist. c. 7

VI.

Quoties de qualitate bonorum queritur, to- tis bona semper talia presumenda ut plenius jus in illis habeat possessor.

Ratio: quia pro possessor præsumitur. arg. l. 42. ff. de O. & A. Ita e. g. bona præsumuntur magis censistica quam emphyteutica, magis allodia-

allo dialia quam feudalia. *Carpz. P. 2. Conf. 39. def. 34.*

Limita, ut bona magis emphytentica, quam censitica intelligantur si fortiores presumtiones ius possessoris elidant, v.g. si dominus in translatione rei sue sibi reservasset dominium directum. *Carpz. P. 2. Conf. 39. def. 6.*

VII.

Bona presumuntur esse allo dialia non feudalia, text. in c. un. §. inter filiam, ubi Dd. si de feud. def. contr. fuerit int. Dom. & Agn. 2. f. 26. Albert. Bruno conf. 1. in fin. Gail. 2. O. 69. n. 4. vid. plures citatos à Dn. *Carpz. part. 1. C. 27. d. 7.* Ratio, quia feudum quedam species servitatis est. *gloss. & Dd. in l. si cuius. ff. de Usu. res autem quilibet libera esse presumuntur l. 8. 9. & de servit. & aqua.*

Ampliarunt hæc regula, ut licet annuatim cappones vel alias res pro bonis possessori folvere cogatur, potius tamen emphyteutis, vel census presumuntur quam fundus feudalis *Garpz. part. 2. conf. 39. def. 34. per tot.*

Exceptio est nisi alia fortior & specialis presumtio hanc generalem excludat & minus formet. *Carpz. d. p. 1. c. 27. def. 7. & p. 2. C. 39. d. 34.*

VIII.

Bona parentum etiam viventibus iis quodammodo tenus ad filios spectant, l. n. ff. de lib. & post. §. 2. *Inst. de hered. qual. & diff. hoc verum quodammodo ut in d. §. 1. reperire licet, seu quod vorum & destinationem paternam. d. l. n. non in rei veritate. l. se legatus. §. §. fin. de leg. 3.*

IX.

In bonis maternis pater habet usum frumentum l. 1. l. 2. C. de bon. matern. Si tamen male administratur, aufertur ab eo administratio. *l. fin. C. de sent. pass.*

X.

Bonorum suorum vires nemo presumuntur ignorare. *l. quisquis. 15. C. de rescind. vendit.*

XI.

Bona avita retinere maximè nostra interest. *l. 28. de R. V. I. 1. §. 15. si in fraud. patron. l. 35. de min. presertim domos, in quibus forte defecere parentes, viximus minores, in quibus majorum imagines aut videre fixas aut revulsas satis est lugubre. l. 22. C. de Admin. tut. & cur. Unde est quod minor in licitatione bon. immobilium, quæ majorum fuerunt, victus restituatur d. l. 35. de min. & quod olim proximi agnati jus retractus habuerint. l. 14. C. de contrah. emt. quod ut ut postea fuerit correctum per d. l. 14. Fridericus tamen primus, s. f. 13 idem jus confirmavit: & Pontifex in cap. 8. de rep. in integ. Nec Cam omnino ab eo adversatur Mynf. 3. obs. 51. Gail 2. obs. 19. unde etiam est, quod illæ personæ, quibus alias prohibita est Bonorum immobilium emtio, possint tamen paterna & avita emere, e.g. in provinciâ militans l. 62. de contrah. emt. l. 9. de re milit. Exteri, l. un. C. non licere habitatoribus metropolitano hinc licet palatini, milites, Curiales, non possint conducere prædia fiscalia vel principis l. un. C. qvib. ad conduction. predior.*

possunt tamen, quæ anteceflorum suorum fuerant. *Perez. Cod. d. t. n. i. 3.* Hinc agnati prædia patrimonialia retrahere possunt, & bona feudalia monasterium ingredientis agnatus statim recuperat. *Perez. ibid. n. 45.*

XII.

Bonis carens fictione juris habetur pro mortuo, l. i. §. sed et si patruus. ff. de conjung. cum emancip. lib. nec sperat heredem. l. 28. de vulg. & pup. subst.

XIII.

Mobilia bona omnibus adherent ejus cuius sunt, ubicunque etiam terrarum inveniantur. Coler. de process. execut. part. 1. c. 3. num. 230. Jacob. Schultz. p. 1. qvib. 39. n. 12. ita ut non magis à persona ejus separari queant, quam anima separari potest à vivo corpore. Coler. d. cap. 3. num. 240. vers. adeo ut mobilia. Nimurum quia bona hominum causa sunt creata, ac propriece tanquam accessoria sequuntur suum principale, Oldrad. conf. 83. num. 3. vers. accessoria enim sunt. Bertrand. conf. 121. num. 3. vers. & hoc quia accessoria & hominum causa. vol. 3.

Declara hanc regulam ut osia hominum vel defuncti hic denotent domicilium: non ubi peregrinatur aut moritur dominus, Jacob. Schultz. d. q. 39. num. 50. 54. *Carpzov. p. 3. conf. 12. def. 13. & 6. conf. 38. num. 45. u. l. 2. de pec. leg. gat. l. 35. §. 3. de H. l. 32. de pign. l. 86. de leg. 3. l. 44. 78. impr. §. ultim. l. 86. de leg. 3.*

XIV.

BONA non dicuntur nisi deducto ære alieno, l. mulier bona. 72. ff. de jure dot. l. non possunt u. ff. de jure fisci. l. sub signatum 39. §. bona. 1. ff. de verb. si. grif. l. fin. §. fin autem es alienum. Cod. de bonis quæ liber. Rebuff in comment. ad l. bonorum appellatio 49. vers. & sic inferatur, cum vers. seqq. pag. mibi 260. & ad l. venisse 165. pag. 566. ff. de verbor. signific. Mexi. in tract. taxe paris, concl. 2. nu. 94. Surd. d. conf. 122. num. 22. & num. 81. & conf. 216. num. 12. Gutier. pract. lib. 3. q. 43. num. 17. cum seqq. Pichard. ad s. cum autem. n. 7. Inst. de L. Falcid. Cald. Pereira de empt. & vendit. c. 10. num. 7. Cardos. in praxi Judicum & Avocat. verbo bona, num. 4. Perez. Cod. præn. fisc. cal. Creditor. præferrin. 3. 5.

(Ratio, quia bona propriè dici non possunt, quæ plus incommodi quam cōmodi habent. textus in l. propriè 83. de V. S.

BONA qui non habet, luit in corpore, l. ult. ff. de injus. vocando. l. 1. §. fin. ff. de præn. Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 5. casu 447 Aloy. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiast. resolut. 25. l. num. 1. in 2. edit. Farinac. in praxi crimin. p. 1. q. 26. num. 1. Card. Tusch. prædic. conclus. tom. 3. lit. D. concl. 53. vide inf. Poena.

De

Cap. XXI. De Bonis Conjugum.

83

De Bonis mobilibus & immo-
bilis vid. Res immobiles.

CAP. XXI.

De Bonis conjugum.

Axioma I.

Quacunq; bona marito administranda
commisa, ex illis tanquam paraphernalibus
usumfructum capit & vice versa;

Quacunq; bona marito administranda
non sunt commissa, ex illis tanquam receptitius
usumfructum non capit.

Ratio: quia hoc tacite videtur actum, ut ob
incommodū administrationis maritus iterum
aliquid commodum habeat, scil. usumfructum.

Limita: ut in dubio maritus consentiente
uxore videatur paraphernalia administrasse.
Branen. ad l. 9. ff. de jure dot. n. u.

II.

Quodcunq; constante matrimonio ab u-
xore acquiritur, illud omne marito acquiritur.
l. Quintus Mutius sicc. de donat. int. V. & Uxor.

Ratio: quia in dubio uxor ex re mariti pra-
sumitur talia acquisivisse ad excludendam tur-
pis luci suspicionem *d. l. st. Myns. 2. O. 92.*

Hinc ergo quod operis artificialibus acqui-
rit, marito acquirit, quamvis non possit cogi ad
tales operas, nisi maritus fuerit ejusdem artifi-
Carpz. P. 2. Conf. 27. def. 15.

Limita: ut non procedat in forruitis lucris, v.
g. hereditatibus *l. 77. §. 8. ff. ad Scrum Trebell.*

III.

Orcung: bona non faciunt ad necessita-
tem, illa revocare poterit maritus. Quia dona-
tio inter conuges non valet. *t. 1. ff. de donat. int.*
*Vir & Ux. Sic igitur revocare posset maritus ca-
tenam auream & splendidiores vestes conjugi-
datas.*

CAP. XXII.

De Bonis vacantibus.

Quicunque merum Imperium habet, illi Jus
competit succedendi in bona vacanta. Ratio:
quia merum Imperium habenti competit quo-
que ius fisci, siuco autem Jus competit in bona
vacanta. *l. 1. C. de bonis vacant. Richter. de suc-
cess. ab intest. sec. s. m. 3. Matth. Coler. P. 1. De-
cisi. 22. n. 3. Klock. de erar. Lib. 2. cap. 136. num. 18.*
Guid. Pap. Decisi. 76. n. 1. Deciani. Vol. 2. Confisi.
35. n. 64. Sixtin. de Regal. cap. 11. n. 37.

Limita: ut procedat saltē de jure Saxonico.
Landrecht. Lib. 1. art. 28. Ludov. Fuchs Differ.
Jur. Civ. & Saxon. 35. Reinhard. P. 1. differ. 34.
Besold. Thespract. voc. Erblose Güter in fin. &
Lübeckensi. Mev. ad Jus Lübec. P. 2. Tit. 2. art. 24.
*n. 64. Erficit tantum in illis locis qui hōc jure u-
tuntur, v. g. in Pomerania aliquibus Civitatibus.*
*Mev. d. l. conf. Stryck. tract. de Success. ab
intest. Differ. 5. cap. 1. tb. 10.*

seqq.

CAP. XXIII.

De Bonorum posselli-

one.

Quoties in persona heredis est inhabilitas ut
heres esse plene prohibetur, toties cessat bo-
norum possessio. *conf. l. 12. §. 1. ff. de bon. possess.*

Ratio: quia prætor non potest illum habi-
lem efficere, quem Jus Civile pro inhabili reputat,
cum ita iura tolleret, quos verò ignorat, il-
los admittre potest. Deportatus igitur non
potest petere bonorum possessionem benè ta-
men emancipatus.

CAP. XXIV.

Bona arbor.

Bona arbor bonos fructus facit. *l. qvod fina-
lit. 31. §. qui mancipia. 21. de adil. ed. mala verò
bonos ferre non potest. gloss. ad d. §. qui man-
cipia.*

CAP. XXV.

Bona causa.

Bona causa bona Advocato indiget. *l. 4 su-
peratus 3. §. 1. de pignor. Jacob Alryer in hisor.
proc. Jur. p. 1. cap. 1. obs. 1. num. 3. Ratio, quia
bona causa etiam deteriorari & omitti potest
male agendo. 4. l. 3. pr. Sæpè enim bona causa
mala est instantia, ex quo sit sæpe ut pereat lis
actori. l. 1. & post. 73. de judic. Terull. lib. de pati-
entia. Qvoriens instantia ejus deterior est cau-
sa sua. Sæpè enim licet rei persequendæ jus
suum habeat actor, sit tamen ut rem amittat,
vel quod non veniat instructus probationibus
ad agendum. vel quod non utatur propria acti-
one & congrua. Cujac. lib. 20. quest. Pap. in
dict. leg. 3. de pignor.*

CAP. XXVI.

De Bona fide.

vid. Rubr. mala fides.

Axioma I.

Quicunque opinatur rem esse suam sive au-
toris sui, ille est in bona fide, quia bona fides
consistit in opinione, quæ excusat possessorem
ab ignorantia rei alienæ. Hinc igitur etiam il-
le, qui postquam rem sibi comparavit, de illa
dubitat, erit in bona fide, si magis rem suam es-
se opinetur quam alienam.

II.

Bona fides & mala fides sunt contraria, &
non possunt esse in eodem subiecto. *l. 3. §. ult. pro-
Soc. Unde est quod bona fidei contractus corri-
gant dolum, l. 7. §. 3. de dol. & malæ fidei emtiæ
irrita dicatur. l. 1. C. de rescind. vend. add. Dyn.
ad cap. possessor. de Reg. Jur. in 6. Arum n. exer-
cit. 6. quest. 5. Bonum enim malum esse negit, nec
malum bonum, equidem bono melius esse po-
test, & malo pejus: at nunquam quod malum
est propterea & bonum erit, neque potest ea-
dem de re conscientia eadem esse simul lesta &
simul illæsta, simul certa & incerta: C. I. A. de
surp.*

usurp. & usucap. thes. 14. bona fides autem nihil aliud est quam illæsa rei alienæ conscientia; mala fides rei alienæ scientia. l. 32 §. 1. de usucap. l. 3. ad L. Fab. de plag. l. 27. de Contrah. Em. l. 109. de V.S. & ibi Goedd. num. 2. Vult. ad. tit. Inf. de usucap. num. 39. Welenbec. in Paratit. d. t. Treut. vol. 2. disp. 22. th. 6. lit. A. Augustin. cit. à Gratiano in cap. si virgos. caus. 34. q. 1. & 2. cap. fin. extr. de prescript. Laurent. Kirchov. 2. conf. var. Jctorum 10. num. 3.

Limitationis tamen loco nota quod bona fides per stratagemata & insidias (utpote quæ fraudes propriæ non vocantur, nec justitiae & ordinatae voluntati repugnant) non excludatur, prout aliter per textum Bibl. Josua 8.c. Dominus 2. vers. cum autem iustus 23. quæst. 2. argum. l. 26 ff. de capt. & postim. rev. Abb. in cap. unic. num. 1. de Sagit. Dec. in l. 65. n. 3. d. Reg. Jur. Abb. Gent. 2. de bell. jure 3. Boc. de bello & duello. 1. cap. 13. n. 13. Goedd. in l. 177. num. 8. de V.S. Boss. pract. crim. tit. de Respons. à reo fac. num. 21. Umm. disput. de process. 2. num. 41. & seq. Martin. Mager. de Advoc. arm. c. u. num. 83. & seq. Lipf. lib. 5. pol. cap. 17.

III.

Bona fides presumitur, l. 6. C. de dol. l. 51. pro Soc. præsertim in possidente, Laurent. Kirchov. 2. conf. var. Jctorum 44. num. 14. maximè si habet titulum verum, gloss. in cap. fin. de prescript. Bartol. in l. Celsius. num. 17. vers. sed contra. ff. de usucap. & in l. fin. in fin. C. unde vi. Panorm. in cap. gravis col. 3. vers. si vero de restit. ipol. quæcum bona fides etiam presumatur, ubi possessor putativum faltem allegat titulum, Bart. in d. l. Celsius n. 17. Curt. jun. conf. 28. num. 4. Socin. jun. conf. 76. num. 6. Vult. inter Conf. Marpurg. 22. num. 20. Unde est quod bona fides ex causâ injustis & temerariis causari dicitur, Paul. Castr. in d. l. Celsius de usucap. Marth. de Afflit. decisi. 40. Jason. in l. fid. quod. n. 35. ff. de jurisdict. Alciat. in reg. 3. præf. n. 4. Welenb. conf. 4. num. 83. Bald. in l. 1. C. ubi causa stat. Sixtin. inter Conf. Marpurg. 9. n. 72. Imò solus hi longi temporis cursus potest sufficere, et si nullus omnino allegetur titulus cap. si diligente 17. de prescript. Innocent. in cap. 2. de restitut. in integr. Alex. conf. 71. num. 1. vol. 1. & conf. 202. num. 12. vol. 6. & conf. 4. num. 3. vol. 3. Rol. à Vall. conf. 3. n. 93. vol. 1. & communem testatur Rip. in cap. cum Ecclesia. de caus. poss. & prop. num. 99. quem refert Menoch. de arbitr. jud. quæst. lib. 2. c. 43. n. 7. quod cum primis procedit si prescriptio est longissimi temporis (utpote quæ pro titulo habeatur) & cæteris suis partibus absolute & perfecta. Vultej. Conf. Marpurg. 22. num. 90. vol. 1. Cornel. conf. 211. & 217. vol. 2. Idem presumitur ex auctoritate Judiciali. l. 32. de min. l. 28. fin. de nox. act. vide plura apud eos qui de presumptionibus ex professio scripserunt.

Ampliatur hæc regula quod vera sit non modo quoad cooptam, sed & quoad continuatam bonam fidem. Alciat. de presum. reg. 3. præf. 5. Covarruv. de spons. p. 2. c. 8. §. 1. n. 4. Vult. conf. 22. num. 22. vol. 1. adeo ut nec per simplicem interpellationem collatur; gloss. in d. c. si diligenter. 17.

verb. bona fide. de prescript. Dd. & gloss. int. penult. ff. de Evid. Vultejus Conf. Marpurg. 22. volum. 1. n. 23.

Limita 1. quod nisi bona fides in judicio aliegetur nullius sit momenti, l. si adulterium 38. §. 5. Ad Leg. Jul. de adult. Gail. lib. 2. observ. 46. num. 22. excipe nisi Parens sit cuius bona fides semper presumitur, licet non fuerit allegata, Kirchov. 1. conf. 34. n. 86.

2. Limita: quod bona fides non presumatur in incorporalibus nisi proberetur. Bald. in l. 2. n. 16. C. de servit. & Aqua. Philip. & Francisc. in c. 1. num. 10. vers. si vero de prescr. in 6. ita not. Dd. in d. l. 2. C. de servit. & aqua. Bart. in l. 1. §. hoc interdicto num. 2. de it. act. priv. Abb. in c. si diligenter. col. 5. num. 18. vers. venio ad secundum, ubi communiter ita Dd. sentire testatur de prescr. Joseph. Mascard. de probat. concl. 1214. n. 15. vol. 3. Bald. de prescr. 2. part. 4. pr. q. 1. n. 10. vers. tertio requiritur. ubi vid. plures ad hanc rem cit. & communem banc esse notat Mart. Mag. de advocat. arm. c. 9. num. 104.

3. Limita nisi aliquid contra jus factum sit, tunc enim bona fides non presumitur, e. qui contra 82. de R. Jur. in 6. Arum. exercit. 5. q. 6. Unde Zaf. in l. si alienam. num. 15. ff. solut. matrim. Bonam fidem in factis sceleratis locum habere negat.

IV.

Bona fidei convenient summam amplecti & quædam leg. 31. dep. Bald. conf. 1. vol. 1. Unde bona fidei non congruit de apicibus juris disputare, l. si fid. ius 29. §. quædam 4. Mandati. Quare etiam in mercatorum causis subtilitas juris non venit observanda, sed de simplici & plano proceditur, quoniam inter mercatores bona fides maximè attenditur, Gail. 2. obs. 27. num. 26. & seq. Gail. de arb. jud. c. 6. p. 2. art. 2. n. 27.

Hæc regula ita declaranda ut præcedat modo revera sint apices juris, quæ prætenduntur, non ea quæ alias etiam à jure naturali & communi requiruntur. Kirchov. 2. var. conf. 14. n. 3. & seq.

V.

Bona fides tantudem possidenti præstat, quantum veritas quotiens lex impedimento non est. Fundatur hæc regula in l. 136. de Regul. Jur. ubi vide Philip. Matth. Hinc sicut ad dominum ita etiam ad bon. fid. possessor pro cultura & cura fructus pertinent, §. 36. I. de R. D. & id juris habet quod Dominus l. 25. §. 1. vers. porro de usur. ratio & favor possessoris cuius semper magna in jure haberit debet ratio. l. 126. §. 2. ff. de R. J. ita e. g. ad bone fidei possessorum & quæ ut ad dominum pertinent fructus pro culturâ & curâ §. 37. Inst. de R. Divis. ita bona fidei possessor actione publicianâ in rem agit haud securus ac dominus vindicatione. At quoties lex possidenti resistit, toties bona fides ei nihil proficit. l. 24. ff. de usucap. quia sic adest error juris qui usucaptionem impedit. l. 31. ff. de usucap. ita res quæ non sunt in commercio, v.g. sacræ, religiosæ &c. item res furtivæ ne quidem bona fide prescribi possunt.

VIBO-

VI.

Bona fides in omnibus contractibus intervenire debet. *C. de Obl. & A. Declarationis loco notandum i. vocem bona fide dupliciter sumi, quarens opponit stricto juri, & in hac significacione reg. l. 4. non procedit, vel quarens opponitur malae fidei & haec tenus recte hac regula universaliter exponitur, *Pac. An. C. de Obl. & A. lib. num. 5. & 6. Hering. de fidejuss. c. 2. num. 48. & 49. 2. Observandum etiam bonam fidem diversimode inesse b. f. & stricti juris contractibus: in illis eam magis requiri, unde vi contractus, qui ex bono & aequo estimatur, & per actionem civilem dolus incidens in his corrigitur; in stricti juris negotiis tantum per actionem de dolo aut in factum. vide l. 7. §. 3. junct. l. n. 1. de dol.**

VII.

Bona fides in Principibus, Comitibus, Nobilibus, Doctoribus, & aliis honestioris loci personis praे aliis exuberare debet. *Coler. de profess. exect. p. 2. c. 10. n. 25. Arum. de Jur. pub. discurs. Academ. 22. lib. 4. conf. de contractibus axioma 16.*

VIII.

Bona fides & clausula seu promissio de præstatione dolii (alles treulich und ohne Gefährde) exequantur. *Virgil. Pingizer quest. Sax. 38. num. 18. Welenb. conf. 14. n. 17. lib. 1. Martin. Mager. de Advoc. arm. cap. 14. num. 35. sed amplius de hac re agendum in clausulis.*

IX.

BONA fides non patitur, ut bis idem creditum exigatur, *c. bona fides 57. ff. de Reg. Juris l. bona fides 31. ff. de politi gloss. verbo sententiae. in c. sufficitat 26. ubi Abb. num. 7. de in integ. restit. Thom. de Thomasset in floribus legum. reg. 63. Roman. conf. 28. n. 2. vers. respondeo. ubi Apostol. in verbo non patitur, subdens propterea admitti exceptionem solutionis etiam in executione sententiae, ne contra bonam fidem semel exactum iterum exigatur, refert Card. Tusch. d. tom. 1. lit. B. concl. s. 117. num. 1. & 2. dolosè enim facit, qui contra bonam fidem facit. Gravet. conf. 142. num. 14. vid. infra fides. *& supra 2. 12. 3.**

CAP. XXVII.
De Bonitate & Bono.

Axioma I.

Quod bonum aut optimum denominatur, aut tale est absolute, aut in comparatione ad rem subjectam. Alia enim aliis conveniunt, non idem omnes appetunt. Sic multa natura ingrata, secundum diversitatem subjecti, cui applicantur, gratiam mutuantur bonitatem; Valerudo quam desperamus, annon acceptam ventriculo facit amaritatem ab synthii? Annon araneus alienum præbet gallini? Quid ni venenum est?

Quam multæ pestes serpunt in greges & parcunt civibus? Bonum est, inquit Apostolus, uxorem non ducere, *i. Cor. 7.* At cui quæso, an omnibus in universum? Imò bonum est hominem non esse solum, *Genes. 2.* Illis enim dēmum convenit, qui sunt sicut Apostolus. Arnif. *lib. 2. relect. Polit. 7. s. 1. num. 5.*

Hinc recte Dn. D. Sebizius exercitatione Medica 56. Nihil simpliciter & absolutè bonum malumve dici debet. Sed cum aliqua distinctione & certo modo. Unde *Hippocrates* prudenter lib. *τροπῆς: πάντα τὰ Θλαύρα καὶ ἄσια τέσσες τις*: Ad aliquid omnia mala & bona sunt. Et iterum: *τὸ ξύμφων, τὸ διέφωνον ξύμφωνον*, hoc est unum idemque alimentum, quod uni natura est conveniens, alii, quæ contraria est, minus convenient: & quod huic non convenit, alii, quæ alter constituta, congrueré potest. *Ἐστὶ μήδης τὸ δόξῃ / εἰς τὸ οὐτῶς γεγόνει.*

II.

Angusta innocentia est, si quis secundum leges tantum sit bonus, & plura sunt de officio boni viri, quam quæ præcisè legibus defiderantur. *Cic. 3. de offic. Bachov. in comment. de pæst. sub Rubr. de pæctis adjectis.*

III.

Bonitas intrinseca rei debet considerari secundum tempus contractus. *l. cum quid 3. ff. si certum pet. cuius est de natura non substantia, Bart. add. l. 3.*

IV.

Bonitas naturæ inest homini, *Menoch. de presumpt. lib. 6. q. 29. n. 1. sed arte expolitur. Omphal. de usurp. LL. lib. 8. c. 1. n. 3.*

V.

Sicut bono melius datur, *l. 75. §. 2. de V. O. ita boni rationem habet minus malum comparatum ad majus c. juravit 4. caus. 22. q. 4. l. 31. in med. ubi v. not. deposit.*

VI.

Bonum & malum à voluntate procedit. *l. qui infiria 53. in pr. ff. de furt. unde bonum coactum est irremunerabile, c. non satis 14. dis. 86.*

VII.

Ad bonum qui non studet malum facere vindetur, *l. cap. 19. in fin. ubi gloss. de rit. nupt. A malo enim non sufficit abstinerre nisi fiat, quod bonum est, l. in illa 50. de V. O. duæ enim sunt iustitia paræ ad duplex iustitiae seu virtutis exercitium pertinentes, qua non tantum à malo abstinentur, sed & bonum faciendum esse monent, prout ipsa tria generalissima juris præcepta nos docent, non sufficere honestè vivere, alterum non lædere, sed etiam requiri, ut jus suum cuique tribuatur, §. 3. Inst. de Just. & Jur. ubi Loc. in not. lit. A. add. cap. unic. verf. sed quia non sufficit. 2. send. 6. l. 6. §. 7. de remilit. l. in illa 50. & l. 83. pr. de V. O. can. de for. 18. caus. 22. q. 5. c. veniens. de eo qui cognov. consang. ux. clem. 3. de pen.*

VIII.

Bonum quandoque fieri non debet, ne de-
tur

Axiom. tur occasio delinquendi, c. denique 6. dist. 21.
1deoque bonum vitandum si ex illo potest de-
scendere malum. Abbas in c. cum ab omni in nos.
2. de vit. & honest. cleri. malum ergo in poten-
tia excludit bonum in actu: melius itaque est
stare in terminis indifferentibus, quam ut sub
spe boni malum aliquod committatur. Nam
bonum ex malo gesto proveniens non excusat
delinquenter, l. 3. §. in bello. de remil. c. rele-
gentes 45. caus. 23. q. 5. imo bonum prohibetur
ratione mali consequentis, c. ita ergo 5. & ibi
gloss. 22. quæst. 1.

IX.

Mala admittenda non sunt, ut inde sequan-
tur bona, can. forte 3. caus. 14. q. 5. can. sic non
sunt 10. caus. 32. q. 4. c. fin. 32. q. 8. cap. super eo 4.
de usur. c. 3. & ibi gloss. ne Cler. vel Monach. sed
diffugiendum quod malum est, munendum ve-
ro undique quod melius, ut loquitur Justinianus
in Nov. 39. pr. & c. 7. Et ideo non sunt faci-
enda mala, ne alii graviora committant, talis
namque compensatio apud Christianos locum
sibi non vindicat. can. quod ait. 1. dist. 14. c. 1. de
conver. infidel. Unde qui hac intentione mala
accipit aut facit, ut bene dispense, gravari poti-
us quam juvari censetur, c. non est putanda 27.
caus. i. q. 1. Et sanctus vir se non putat eligi ad
melius, si ipse factus est deterior, can. legi 16.
q. quæst. 1.

Et hæc quidem ita regulariter obtinent, li-
mitationis loco notandum quod ubi inveteratum
malum est, ita ut medicina ipso morbo pe-
riclusior videatur, malum non approbetur,
sed toleretur propter bonum, quod ex malo se-
quitur, cap. denique 6. dist. 4. cap. nervi 2. circa
fin. dist. 13. Eleg. hac de re Tiberius in pruden-
tissima Oratione ad Senatum habita v. Tacit. 3.
Ann. 53. n. 2.

X.

Bonum honestum præfertur bono utili Bald.
in l. Julianus num. 2. ff. si quis omisca causa te-
stam.

XI.

Bonum diu servatum non facile mutatur,
Zaf. in l. minime in pr. ff. de leg.

CAP. XXIX.

De Bono & æquo. adde supr. lib. 1. cap. de Æquitate.

Axioma I.

Bonum & æquum debet judex considerare,
l. 2. in fin. si quis caut.

II.

De bono & æquo si tractatur plerumque sub
auctoritate juris scientie perniciose erratur, l. si
servum 9. §. 3. vers. & Celsus adolescentis 3. de
Verb. Obl.

III.

Ex bono & æquo ubi agitur non est curan-
dum de Apicibus juris, l. si fidejussor 29. §. 4. ubi
Bart. Mandat. cap. dilecti. ubi gloss. extra de Jud.
vide supra de bona fid. & lib. 1. de æquitate.

Axiom. Lib. III.

CAP. XXIX.

De Bono publico. v. infra publicum.

Axioma I.

Bonum publicum privatorum commodis
anteponitur, Nov. 39. c. 1. pr. vers. sancimus,
adeo ut propria hic consanguinitas & pietatis
ratio merito cesset, sic priscis olim Romanis di-
sciplina castorum antiquior fuit parentibus
quam charitas liberorum, l. 19. §. 7. de capt. &
postlim. revers. & filius qui patrem Reipublicæ
hostem occidit præmio laudeque dignus judi-
catur, in l. 35. de relig.

II.

Bonum publicum fundatur in æquitate,
Honded. vol. 1. conf. 81: n. 30.

CAP. XXX.

De Bono viro. Bono.

Sancto.

Axioma I.

Bonus est, qui prodest, quibus potest, & no-
net nemini nisi lacesitus injuria, Cic. 3. offic. Bonus enim nocere non cupit c. sapiens 14. caus. 6.
q. v. 1.

II.

Bonus quis efficitur exemptus à mala conver-
satione. l. 25. §. 6. de Æd. Ed.

III.

Bonis sancta profunt ad salutem malis ad ju-
dicium: mala autem profunt bonis; per malum
enim fit bonum, cum bene accipitur malum, ut
eleganter exemplis declaratur in can. & sancta
66. & seqq. de conse. dist. 2.

IV.

Propter bonos interdum satius est prodesse
malis, quam bonis desesse propter malos, Senec.
lib. 4. de benef. c. 28. Hering. de fidejuss. c. 1. n. 44.

V.

Bonos paucos habere sanctius est quam mul-
tos malos, c. cum sit ars 14. vers. sanctius enim,
de etate & qualit. præf.

VI.

Boni bonis nascuntur & fortibus. vid. infra.
Axiom. IX. in ampliat. Unde Aristot. 7. Polit. 8.
ait: Par est meliores eos esse qui ex melioribus.
Sicut enim parentum virtus & liberis innascive-
risimile est l. 5. §. 1. C. ad Leg. Jul. Majest. Aur.
Bul. tit. 24. sic & virtutum quedam propago
esse creditur, Gloss. ad l. 31. §. 21. verb. non in-
famata. de Ædil. Edit.

Sæpiissimè tamen hæc regula fallit: unde ite-
rum in proverbium abiit heroum filii noxa: &
rectè ex exemplo Abrahà, Isaac & Jacob, Ponti-
fex propter eorum copulationes cum ancillis 4.
genera hominum figurari observat, quod nem-
pe aut per malos nascantur boni, aut per bonos
mali, aut per bonos boni, aut per malos mali,
c. recurrit. 2. caus. 32. q. 4.

VII.

Boni à malis in hac vita penitus separari non
possunt: illud enim est arrogans & nimium
inflati. Qui enim alios non tolerat ipse sibi per
impatientiam testis est, quod non sit bonus: A-
bel

bel enim esse renuit quem Cain malitia non exercet: malorum vindicta Deo relinquenda.

Limitationis loco notari potest, quod utrum boni à malis in hac vita separari nequeant corporaliter, separantur tamen spiritualiter. Sunt enim in Ecclesia Dei homines mali ut humores in corpore. c. quomodo exaudit Deus. q. de consecrat. dñs. 4.

VIII.

Boni præmiis afficiendi, mali coercendi poenitentia sunt. l. i. §. de just. & jure.

IX.

BONUS quilibet in dubio præsumitur, l. meritò s. ff. pro socio. l. quoties 18. §. qui dolo ff. de probationib. cap. unic. de scrutin. in ord. faciend. cap. dudum 16. & cap. ult. de præsumt. Bernard. reg. 65. Duen. reg. 75. Socin. reg. 39. Tiraqv. de præscript. §. 1. gloss. . vers. sed quod. pag. milbi 87. Aretin. consil. 23. num. 10. vers. ad tertium. Alciat. de præsumt. reg. 3. præf. 2. Socin. in l. cumprator. §. rogo. ff. de legat. & consil. 15. num. 15. vol. 1. Marfil. in l. 1. num. 67. ff. de Sicar. Cray. consil. 8. n. 1. Mench. illustr. cap. 7. nu. 3. Mascal. de probat. concl. 222. & 224. & consil. 878. concl. 1003. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præf. 3. num. 15. Pac. de probat. cap. 16. num. 17. lib. 1. & cap. 53. num. 30. Flamin. Paris. de resonat. benefic. lib. 10. quest. 3. n. 63. Petr. Alphons. de Vasconcellos in harmonia rubricarum Juris Canonici, ad rub. de scrutinio in Ordine faciend. num. 3. seqq. Brunor. à Sole in locis communib. verbo bonus. Cened. ad Sextum collect. 29. num. 1. Card. Tuschi. d. tom. 1. lit. B. conclus. 123. Garc. Girunda de privilegiis seu exempt. explicat. n. 1500. Mendez. à Castro in praxi Lusitana, lib. 3. c. 1. n. 64.

(Ampliatur hæc reg. per Innoc. in C. dudum 2. de Elect. ubi scribit: Si probatur Electum esse venatorem, præsumitur hoc licet recreationis ergo facere, vel si probatur irascibilis, vel indignabilis naturæ, interpretatur, quod ex justa causa hoc faciat: ubi Abbas quem sequitur Felin. in verb. Idoneus.) Thom. de Thomasset inflorib. legum. reg. 67. ubi quod bonus præsumitur, qui de bono genere natus est, Aloys. Ricc. in decif. Curiae Archiep. Neapol. p. 1. decif. 62. n. 6. Octav. Glorit. resp. 6. n. 77. (seu bonis parentibus ortus Gloss. ad l. quod si nolit 31. §. qui mancipia 21. in verb. non infamata. ff. de Æd. Ed. Item qui bo- nae nationis. d. l. 31. §. 21. de Æd. Ed.) Farinac. in praxi crimin. p. 1. quest. 47. n. 282. ubi quod ex educatione bona quis bonus præsumitur, Menoch. de præsumpt. lib. 5. præf. 1. n. 29. ubi limitat, quando agitur de salute animæ, Sanctarel. var. resol. p. 1. resol. 2. n. 4. Phil. Pasch. de virib. patriæ po-

test. p. 2. c. 2. n. 25. ubi dicit, quod licet quis bonus præsumatur, non tamen i. optimus, & qualitas illa debet probari (Alciat. reg. 3. præsumpt. 2. n. 9. de præsumpt. Angel. in l. 2. § diem ff. quemadmodum testamenta aperiantur) Vincent. Caroc. sing. 286. ubi ait intelligendum axiom. 2. in persona particulariter considerata, secus in populo simul collecto, & coadunato, quia in eo homines non integri, sed corruptiiles adesse præsumuntur, in acclimationibus scilicet, & aliis non mature gestis.)

(Limit. 3. quando agitur de aliquo promovendo: tunc enim integritas non præsumitur, sed debet adhiberi aliqua informatio. Ita tenet Cardin. Clement. i. in 2. rota. de concess. præbend. Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 2.

4. Non habet locum hæc regula si quaestio sit de facultatibus. Gloss. communiter approbata in l. si vero §. qui pro rei qualitate. in verb. dubitetur. ff. qui satisdare. & ibi Jason.

5. Quando contra aliquem esset communis fama, quia tunc illam purgare necesse habet. Bartazol. lib. 1. consil. 6. decis. 2. quest. 5. per tot. tit. de purgat. Canon.

6. Quando quis semel fuerit malus, tunc semper maximè in eodem mali genere talis esse præsumitur. l. sicui. 7. §. 3. ff. de Accus. confer infrareg. qui semel malus, semper præsumitur malus. Herm. Vult. Consil. Marpurg. 15. n. 88. vol. 2.

7. Hæc regula concernit personam hominis, ut illa excusat à sinistra suspicio-
ne dolii & fraudis, si quid minus recte dictum aut factum reperiatur, ut id potius fragilitati humanæ imputetur, quam male consilio; non justificat autem ea, quæ circa personam versantur, ut iusti præsumantur actus hominum. Modest. Pistor. p. 2. quest. 75. n. 1.

Præterea hæc præsumptio non præjudicat tertio. Decius consil. 445. incipit in casu ad me translato. num. 61. ibi & in præjudicium alterius &c. Abbas Panormitan. in cap. cum in jure. 31. num. 2. vers. item cum agitur de præjudicio alterius extra de offic. & potestate judic. Modest. Pistor. part. 2. quest. 76. n. 1. & ibi Schultz innot.)

CAP: XXXI.

De Brevitate.

Axioma I.

Brevitas non paginis aut lineis metienda, sed rerum necessiarum & verisimilium tractatione

tione censenda. Cothman. 2. respons. 59. n. 34.
& seqq.

II.

Brevitas actus & temporis facit præsumi consultum, quod illio sequitur. Alex. vol. 2. conf. 59.

III.

In causis modicis & brevibus nulla requiritur scriptura, nec respectu sententiae, nec respectu processus, sed creditur simplici informationi iudicis seu Notarii. auth. nisi breves C. de sentent. exper. recit. vid. Gæd. fol. 141. num. 1. Quæ autem dicantur breves causa, illud arbitrio iudicis committitur. Idem num. 9. hac de re latè Honthem. lib. 1. de art. not. cap. 27. n. 13. per totum.

IV.

BREVITATI studendum est, non autem multiloquio, & superfluis Franc. Aretin. conf. 1. Decreveram jam diu. in princ. quem refert Card. Tusch. praet. concil. tom. 1. lit. B. conclus. 127. n. 1. (quia brevitas parit locutioni gratiam. cap. definitius 21. in fin. caus. 18. quest. 2. Gabr. & Sarayn. in addit. ad Ludov. Rom. Singul. 746. vers. nam & brevitas & seqq. Matth. Berlich. part. 1. concil. praet. 9. n. 32. longèque melior est prolixitate, Barth. Socin. conf. 61. num. 6. vol. 1.) at verba superflua & inania solent stomachari prudentes, Roland. à Valle confil. 39. num. 2. lib. 2. & confil. 61. in princ. lib. 3. quem refert Cardin. Tusch. tom. 7. lit. S. concil. 895. num. 31. (prolixitas enim confundit ingenium hominis fragile. l. ampliorem 39. §. 1. C. de appellat. tedium generat animis auditorum. §. quibus 2. Conf. de nov. Cod. faciend. neque aliquod suffragium conferunt Conf. de emend. Codic. Dom. Justin. Penè nihil immensum bonum Novell. 3. in pr. Hinc unusquisque abstinere debet à superfluis. l. breviter 1. ff. de offic. praefit. praetor. l. instrumentorum 8. C. de precib. Imper. off. l. pediculis 32. §. 6. de sur. & argent. legat. l. si à quo 3. §. fin. ut in possib. legat. fac. l. 1. in princ. & ibi Bart. ff. de orig. Jur. conf. Did. à Segn. in Repet. L. ff. ex causa legati. ff. de verb. obligat. num. 6. ibid. plura in addit. Didaci Perez. cum frustra fiat per plura, quod potest fieri per pauciora, ut in l. 1. ff. quod met. caus. Didac. à Segur. dido loc. quod maxime locum habet in legibus, ubi non debet apponi etiam unica syllaba superflua, ut ibidem Baldus notavit, & longè magis in summario, utpote quod magis verba brevia quam ipsa lex continere debet, & nomina consona rebus. l. fin. C. de donatione ante nupt. & in S. Est & aliud. Inst. de don.) Unde gaudent etiam brevitatem moderni l. ampliorem 39. §. in refutatoris §. 1. C. de appell. gloss. in l. 1. ff. quod met. caus. Joan. Andri. in proem. Decretal. in

verb. Gregorius. in princ. ubi intelligit, dummodo, (quod sepe tamen fit Oros. in prefat. advers. pag. lib. 3.) non sequatur obscuritas & incertitudo (Concinnia enim brevitas laudem meretur ipsis rebus conveniens, & quæ neque plura, neque pauciora, quam oportet, complectitur tum omnibus in rebus, præcipue vero in ipsis artium præceptis grata. Jac. Umphal. de usurpat. legum lit. 6. c. 5. n. 1. de brevitatibus laude amplius vid. Costal. in parerg. fol. 7. add. Spec. de Advoc. §. consequenter v. ad ejus.) Et sanè quod confultor verborum prolixitatem rejicere debeat, ait Roland. d. conf. 61. num. 2. libr. 3. (& substantialiter loqui Aretin. conf. 35. incipit Viso. colum. 1. Bertazol. lib. 1. confil. 6. num. 1. (quia longa loquacitas solet stomachari legentes, ut dicit Castrensi. conf. 191. in princ. lib. 2. & tedium animis inferre, secundum Baldum conf. 155. loquacitate omissa lib. 2. & Curt. jun. conf. 288. num. 5. & conf. 329. in princ. (Unde merito Cujacius in pref. lib. 1. Respons. Scivole eum Jurisconsultis omnibus pro exemplo constituit, cum inquit: Sit hic auctor nobis pro exemplo, cum de jure consulemur ut ad ejus exemplum breviter de jure respondamus secundum factum, secundum propositum & secundum hypothesis. Cognitio enim factio perito homini jus in facilis & in prolixi est. Imperito neque pes neque caput sermonis ipsam appetit. Est enim omnis imperitus orationis. Sapiens enim ex paucis multa intelligit, secundum glossam in §. 1. verb. opinari. authentic. de consang. & eter. fratr. col. 4. Et stultum est querare gloriam ex sermonum foliis magis quam ex radice rationis cap. Marcius 64. caus. 1. quest. 1. l. 3. §. conditio. de adim. legat. cap. sedulo. distinct. 38. Ideo verborum apparatus & multiloquio omisso absque longo circuitu. arg. Clem. auditor 3. in fin. extr. de rescript. l. 3. C. de relat. circa decisionem juris brevitati studendum, Colerus conf. 48. censet, quod etiam notavit Hering. cap. 10. de fidejuss. num. 456. Quod sit, quando argumentorum prolixitate omissa breviter distinguimus. Caball. part. 2. de divid. & indiv. pag. 217. n. 386.)

CAP. XXXII.

De Brevitate temporis vel termini.

Axioma I.

Brevitas temporis non solum actum reddit nullum per tradita à Roland. confil. 76. n. 23. vol. 1. Menoch

i. Menoch. de Arbitr. quæst. lib. i. quæst. 42. Verum etiam fraus & dolus præsumitur. Tiram. de retrah. §. i. gloss. 7. n. 77. & Cephal. quell. de retrah. §. i. lib. i. Farinac. i. decis. 14. in ad- conf. 89. num. i. lib. i. Farinac. i. decis. 14. in ad- dit. tit. 6.

II.

Brevitas temporis facit præsumi eundem aetum & statum. Aretin. conf. 83. col. 5. facit, ut non possit adhiberi causa cognitio. Gilhaus. arbor. judic. part. i. c. i. §. 71. num. 2. velratio recte reddi. Masc. de prob. concl. 240. num. 3.

III.

Brevitas termini non vitiat contractum bona fidei l. insulam s. §. in operis. ff. Locat. sed arguit iniquitatem judicantis cap. ad petitionem 22.

FINIS LIBRI SECUNDI.

LIBER TERTIUS.

CAP. I.

De Cadaveribus.

Adavera qvam citissimè sepultura dari Reipubl. interest. Ratio, quoniam cadavera factorem solent excitare, unde facilè pestis aliaque morborum genera nascuntur arg. l. 3. §. Divus. ff. de se- pulcr. viol. Spec. tit. de Appell. §. in quib. vers. 10. Nic. Boër. decis. 287. Unde merito providendum, ne cadavera maneat infusa. Jason in l. ult. §. 9. C. de Jur. delib. cum aliis cit. à Carpz. p. i. Conf. 28. def. 39. n. 2.

Amplia hanc regulam quod procedat, ut etiam interesse privatorum pretendatur, quoniam hoc merito publico cedere debet. arg. l. i. sol. matrim. Novell. 39. cap. i. ver. 1. Sancimus. Gomez. tom. 2. 12. num. 56. Hinc puniuntur, qui pri- vati debiti causa corpora mortuorum sequestrare aut arrestare tentant, prout ostendit Carpzov. p. i. Conf. 30. def. 22. per rot.

Limita hanc regulam: nisi exemplum & Rei- publicæ utilitas svadeat cadavera infusa teli- quere, velut punitorum ob læsam Majestatem, l. i. & t. de cad. punit. vel manifestè hæreti- corum & usuriariorum, quorum corpora etiam eveli possunt & exhumari. Rip. in tract. de re- med. contr. peft. num. 145. Gramm. decis. 82. num. 3. aut denique paricidarum & seipso interfici- entium Jaf. in l. 2. col. 1. C. qui test. fac. Didac. Cov. lib. i. var. res. c. 2. n. n.

CAP. II.

De Cæcitate.

Axioma I.

Cæcitas superveniens non admittit honorem antea quesitum, l. infamia §. C. de decur. sed impedit à novo honore querendo l. i. §. 5. de po- stulando. ratio videtur, quod oculorum vigor haud parum tam gratia quam auctoritatis affec-

de accusat. ubi Innoc. §. ad c. i. de dilat. imò ar- guir multa Barth. Bertazol. consult. decis. lib. 12. conf. 269. num. u. Brevitas autem termini æsti- matur ex qualitate locorum & cause N. 69. c. 2.

& l. i. §. ult. C. de dilat. Eleganter recess. de An- no 1594. §. Solten sich aber auch Sachen zu- tragen. 52. ibi: Damit sich dann niemand Ab- fürzung der Zeit oder Überzeitens billich zu be- klagen / diffals sezen / ordnen und wollen Witz- das der Richter in solchen Fällen / nach einer jedwedern Sachen Wichtigkeit ferner des Wegs / und Erwegung anderer Umstände gute geraume Termin ansehen / sich auch glei- cher Bescheidenheit in prorogation derselben ge- brauchen soll.

FINIS LIBRI SECUNDI.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....